

DIALOGAS

2012 m. birželio 28 d.

ISSN 1392-1916

Nr. 26 (998). Kaina 3,70 Lt

NEPRIKLAUSOMAS SAVAITRAŠTIS

Dvidešimt pirmieji leidybos metai

Kokia abiturientų dovana į atmintį įsirežė?

„Palikdami mokyklą abiturientai paprastai dovanoja jai dovaną.

Kaip vertinate šią tradiciją? Kokia abiturientų dovana Jus labiausiai nustebino, sužavėjo ar kaip kitaip Jums į atmintį įsirežė?“ – paklausė „Dialogas“ keleto mokyklų vadovų.

„DIALOGAS“ KLAUSIA 3 p.

Ką daryt, jei nieko daryt nesinori?

„Atvėsimas“ darbo ir šeimos narių atžvilgiu – rimtas iššūkis. Ir priemonių padėčiai taisyti reikia imtis nedelsiant.

PSICHOLOGIJA 5 p.

Direktorė paragavo elgetos duonos

„Įsitikinau, kad žmones įtikinti atverti pinigines galima tik sakant tiesą, žvelgiant jiems atvirai į akis. Tada abejingų nelieka“, – teigia Panevėžio kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų pagrindinės mokyklos direktorė Danutė Kriščiūnienė.

7 p.

Kaip žibartoniškiai valstybės pamatus griovė...

Žibartonių pagrindinės mokyklos (Panevėžio r.) 100-mečio jubiliejaus šventėje dalyvavusio Seimo nario sukeltos bangos ritasi toliau...

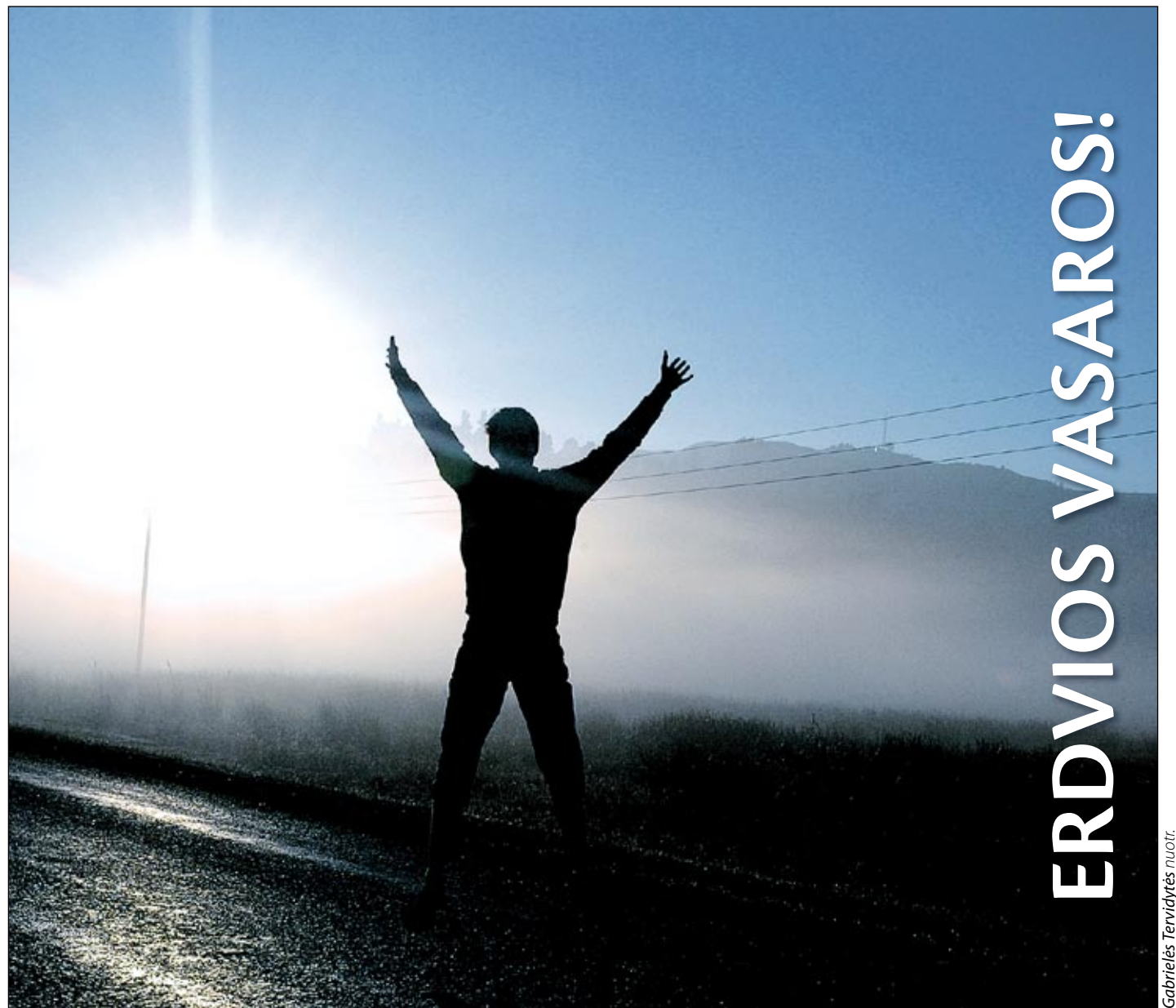
ATGARSIAI 8 p.

Ar rekonstruota istorija gyva?

Gyvos istorijos pamoką – Lietuvos istorijos klubo sumanytą Napoleono I persikėlimo per Nemuną ties Kaunu ir Deltuvos mūšio rekonstrukciją – pristato Kauno r. Kulautuvos vidurinės mokyklos istorijos mokytojas, kraštotyrininkas Mykolas Fedaravičius.

14 p.

ERDVIOS VASAROS!

Gabrielės Tervidytės nuotr.

Švietimo urbanizacija

Patraukė į miestus

Analizuodamas pernai vykusio pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo (PUPP) rezultatus Nacionalinis egzaminų centras (NEC) konstatavo: „...skirtumai tarp mokyklų (ir klasių) Lietuvoje kelia grėsmę lygių mokymosi galimybių užtikrinimui“.

Miestų ir kaimų mokyklose įgyto pagrindinio išsilavinimo kokybė gerokai skiriasi. Taip yra Lietuvoje, taip yra ir visose Europos šalyse. Tokią padėtį lemia labai skirtingos mokymosi mieste ir kaime socialinės-ekonominės sąlygos.

Švietimo ekspertai ragina valstybes spręsti šias neteisingumo ir nelygybės problemas.

Ar Lietuva girdi šį raginimą?

Mokiniais iš kaimų papildžiusios miestų mokyklos – akivaizdžiausia pastarąjį dešimtmetį vykstančios švietimo sistemos pertvarkos pasekmė. Statistikos departamento duomenimis, 2000–2001 mokslo metais Lietuvos miestuose mokėsi 76 proc., o 2007–2008 m. m. – jau 89 proc. šalies bendrojo lavinimo mokyklų moksleivių. Jei ne 2008 m. pakeista bendrojo ugdymo mokyklų skirstymo pagal gyvenamąją vietovę tvarka, statistikos specialistams tektų pripažinti, jog šiais mokslo metais miesto mokyklose mokosi daugiau nei 90 proc. Lietuvos moksleivių. Tačiau ir be to akivaizdu, kad šalies švietimas per pastarąjį dešimtmetį susitelkė ir toliau telkiasi miestuose. Antai Jonavos r. savivaldybėje gyvenantys vaikai įgyti vidurinį išsilavinimą gali tik dviejose rajono centre esančiose gimnazijose. Nedaug padėtis skiriasi Utenos ir dar keliuose rajonuose. Ir panašu, kad tokių savivaldybių – kaip ir kaimo vaikus į miestų mokyklas vežiojančių geltonųjų autobusiukų – Lietuvoje tik daugės.

Tokios tendencijos kaimo gyventojų

nedžiugina. Ir jų liūdesys, atrodo, yra visai pagrįstas.

Pasiekimų skirtumas – vieni mokslo metai

Patikimų duomenų, kad miestų mokinių mokymosi rodikliai paprastai yra geresni už kaimo besimokančiųjų, neseniai pateikė tarptautinius penkiolikmečių mokinių pasiekimų tyrimus PISA analizuojantys Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) švietimo ekspertai. Jie analitiniame leidinyje „Dideli miestai – švietimo aktyvai ar pasyvai?“ (angl. *Are large cities educational assets or liabilities?*) daro išvadą, jog nors miestų švietimo sistemos ir gali kelti problemų, paprastai jos yra pranašesnės už kaimo. „Svarbu tik gebėti apimti visą mokinių socialinę įvairovę ir užtikrinti, kad visi mokiniai galėtų visapusiškai pasinaudoti miestų teikiama kultūrinių ir socialinių galimybių turtais“, – tvirtina turtingiausias Europos valstybes vienijančios organizacijos švietimo specialistai.

Nukelta į 4 p. ▷

Iki pasimatymo rugpjūtį! Kitas „Dialogo“ numeris – rugpjūčio 2 d.

Vyriausybėje – apie mokinio krepšelį

Vakar (06 27) Vyriausybės posėdyje buvo svarstomi su mokinio krepšeliu susiję nutarimai: Nr. 785 „Dėl Mokinio krepšelio lėšų apskaičiavimo ir paskirstymo metodikos patvirtinimo“ ir Vyriausybės 2011 m. gruodžio 28 d. nutarimo Nr. 1542 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. birželio 27 d. nutarimo Nr. 785 „Dėl Mokinio krepšelio lėšų apskaičiavimo ir paskirstymo metodikos patvirtinimo“ pakeitimo“ (Nr. 12-0613-01-N). Pranešėjas buvo švietimo ir mokslo ministras G.Steponavičius.

Tarptautiniai ekspertai įvertino teigiamai

Studijų kokybės vertinimo centras (SKVC) pranešė, kad pirmą išorinį SKVC veiklos vertinimą atlikusi tarptautinė ekspertų grupė paskelbė teigiamas išvadas. Pasak SKVC, ekspertai vertino centrą dviem aspektais – atitikimo Europos aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo agentūrų tinklo (ENQA) narystės kriterijus bei Europos aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo gaires ir standartus (ESG).

Anot SKVC direktoriaus pavaduotojos A.Valeikienės, centras siekia tapti ENQA nariu, nes tai yra įtakingiausias ir didžiausias Europos aukštojo mokslo kokybės agentūrų klubas. Iki šiol SKVC turėjo kandidato statusą. Teigiamas išorinio įvertinimo išvados turėtų padėti SKVC tapti visateisiu ENQA nariu. Narystė ENQA tinkle SKVC suteiks galimybę patekti į Europos aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo agentūrų registrą (EQAR). Todėl SKVC vertinamoms aukštosiomis mokykloms bus lengviau kurti jungtines su užsienio aukštosiomis mokyklomis programas.

SKVC daugumą ESG kokybės agentūroms taikomų kriterijų – veiklos, išteklių, misijos, nepriklausomumo ir statuso – atitinka visiškai. Be to, vertinimo išvadose ekspertai pažymėjo, jog jau dabar centras aktyviai prisideda prie ENQA ir kitų tarptautinių tinklų veiklos.

Nupirko dar 36 mokyklinius autobusus

Antradienį (06 26) Švietimo ir mokslo ministerija (ŠMM) pranešė, kad atviro konkurso būdu nupirko 36 M2 klasės mokyklinius autobusus, kurie turi 19 sėdimų vietų. Autobusuose yra speciali įranga 2 neįgalių mokslievių pervežimui neįgaliųjų vežimėliuose. Geltoniesiems autobusams pirkti šiemet skirta per keturis milijonus litų.

Mokyklinius autobusus ŠMM perka ir perduoda savivaldybėms nuo 2000 m. Per tą laiką iš viso nupirkti 598 mokykliniai geltonieji autobusai.

Autobusai tradiciškai mokykloms bus perduodami prieš naujus mokslo metus – paskutinę rugpjūčio savaitę.

APKLAUSA

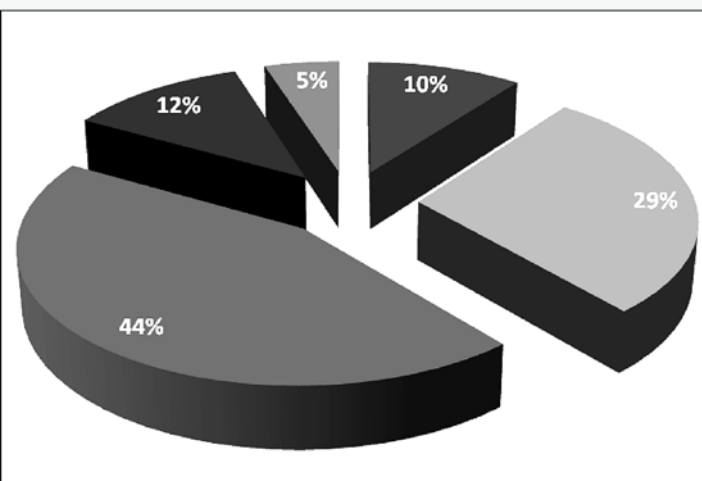
Daugumai mokslo metai – eilinis darbo sezonas

Mokslo metai mokyklose baigiasi beveik vienu metu, bet baigia juos mokytojai gana skirtingai. Mat kai vieni jau bemaž atostogauja, kiti dar pluša taisydami egzaminų darbus.

Tačiau oficiali mokslo metų pabaiga vis tiek ryškiai juntama kiekvieno pedagogo dienvakare. Taigi praėjusią savaitę www.dialogas.com klausėme, kaip internautai vertina pasibaigusius mokslo metus.

Atsakymai pasiskirstė šitaip:

- 10 proc. – kaip šviesų ir prasmingą gyvenimo etapą;
- 29 proc. – kaip sunkiai įveiktą profesinio kelio atkarpą;
- 44 proc. – kaip eilinį darbo sezoną;
- 12 proc. respondentų teigia niekad nežiūrintys atgal – tik pirmyn;
- 5 proc. respondentų sako gyvenantys tik šia akimirka.

Teismas: pedagogės atleidimas – nepagrįstas

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (LAT), išnagrinėjęs bylą dėl Šiaulių muzikos mokyklos mokytojos atleidimo iš darbo, konstatavo, kad žemesnės instancijos teismo sprendimas negrąžinti jos į buvusias pareigas, nes ji konfliktuoja su administracija ir kitais darbuotojais, nėra teisingas ir pagrįstas.

LAT pranešime teigiama, jog bylą nagrinėjusi teisėjų kolegija pabrėžė, kad vien konfliktškumas nėra pagrindas negrąžinti darbuotojo į darbą. Pasak teismo, reikšmės turėtų aplinkybės, ar darbuotojo tiesioginių darbo funkcijų atlikimas yra susijęs su kolektyviniu darbu, ar darbuotojas kartu su kitais asmenimis vykdo administravimo funkcijas ir turi pavaldžių asmenų, nes asmeninės konfliktiškos savybės trukdytų tinkamam administravimo ir vadovavimo pareigų atlikimui. „Taip pat svarbu, ar asmens su kitais darbuotojais nesieja bendra veikla ir jos pagrindu – materialinė atsakomybė, nes tai galėtų mažinti tarpusavio pasitikėjimą ir taip pat trukdyti darbui“, – sako ma LAT pranešime.

Kasacinį skundą LAT įteikusi pedagogė iki neteisėto atleidimo dirbo fortepijono mokytoja muzikos mokykloje. Todėl, anot LAT, jos pagrindinių

funkcijų vykdymas paremtas individualiu pedagogu ir ugdytinio darbu. „Taigi, darbuotojos santykiai su mokyklos administracija ir techniniu personalu, net jei būtų konfliktiški, – minimalūs, jie iš esmės netrukdė pedagoginiam darbui, kurio rezultatus patvirtina ieškovei ir jos mokiniams suteikti apdovanojimai“, – konstatavo LAT.

Teismas taip pat pažymėjo, jog turėjo būti įvertintas ir darbuotojo amžius, ir įsidarbinimo galimybės, ir jam taikomos garantijos. „Mokytojos amžius bei gyvenamosios vietos, kurioje yra tik dvi muzikos mokyklos, specifika akivaizdžiai parodo, kad jos galimybės įsidarbinti kitur yra ribotos. Bylą nagrinėję teismai nenustatė, kad realiai egzistuoja aplinkybės, trukdančios darbuotojai produktyviai tęsti darbus. Įrodymų, kurie patvirtintų, jog tam tikros ieškovės ir kitų darbuotojų konfliktinės situacijos trukdytų jai atlikti savo tiesioginį pedagoginį darbą, taip pat nėra. Todėl darytina išvada, kad neteisėtu atleidimu iš darbo pažeistos teisės geriausiai bus apgintos grąžinant ieškovę į darbą“, – sako ma teismo pranešime.

LAT Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos nutartis grąžinti mokytoją į pirmesnę darbą yra galutinė ir neskundžiama.

Įspėjamųjų streikų – daugiausia per tuziną metų

Lietuvos statistikos departamentas (LSD) pranešė, kad 2012 m. vasario ir gegužės mėnesiais šalyje vyko 187 įspėjamieji streikai, arba daugiausia per 12 metų.

Vasarį vyko 184 įspėjamieji streikai, gegužę jų buvo trys. Juos surengė devynių apskričių, 37 savivaldybių valstybės sektoriaus švietimo įstaigos.

Pasak LSD, įspėjamieji streikai šalyje surengti po ketverių metų pertraukos ir jų surengta daugiausia nuo 2000 m. Streikų statistinis tyrimas apima tik legalius, nustatytą tvarką atitinkančius streikus, todėl neįtraukiamos akcijos, susijusios su darbo ginčais ar streikuojančių įstaigų palaikymu, piketai.

Vasario mėn. streikavo dešimt ikimokyklinio, šešios pradinio, 166 bendrojo vidurinio ugdymo ir dvi kultūrinio švietimo veiklos įstaigos. Dėl įspėjamojo streiko nedirbo 38 Klaipėdos, 32 Telšių, 29 Vilniaus, 25 Panevėžio apskrities švietimo įstai-

gos. Kitose apskrityse įspėjamuosiuose streikuose dalyvavo mažiau švietimo įstaigų (nuo 24 – Šiaulių, iki 5 – Tauragės apskrityje).

Vasarį įspėjamuosiuose streikuose dalyvavo vidutiniškai 5412 darbuotojų. Daugiausia darbuotojų streikavo Klaipėdos (1324), Telšių (967), Panevėžio (787) ir Vilniaus (721) apskrityse, mažiausiai – Tauragės (95) ir Utenos (170) apskrityse. Klaipėdos ir Šiaulių miestų bei Klaipėdos ir Telšių rajonų savivaldybėse surengta trečdalis (35,3 proc.) įspėjamųjų streikų, juose dalyvavo trečdalis (34,2 proc.) visų šalyje streikavusių darbuotojų.

Gegužę įspėjamuosius streikus surengė trys Švenčionių r. savivaldybės meno mokyklos, juose dalyvavo 25 darbuotojai.

Bendras dėl įspėjamųjų streikų nedirbtas laikas – per 1800 darbo dienų.

Kas užtikrins stojamųjų egzaminų skaidrumą?

Lietuvos studentų atstovybių sąjunga (LSAS) primena, kad stojantieji į meno studijų srities bei švietimo ir ugdymo kryptių studijų programas tik išlaikę stojamąjį egzaminą galės dalyvauti konkurse į valstybės finansuojamas vietas. O stojantiejiems į švietimo ir ugdymo kryptių programas už teigiamą motyvacijos testo įvertinimą bus pridėdami 1 arba 2 papildomi balai, priklausomai nuo to, kiek balų surinks stojantysis egzaminu metu.

Kadangi stojamieji egzaminai tiek daug lemia, o ankstesniais metais pastebėta įvairių pažeidimų, būtina, LSAS teigimu, užtikrinti teisingą ir nešališką įvertinimą.

Pasak LSAS, stojamųjų egzaminų aukštosiose mokyklose sesijos metu jau trečius metus iš eilės Studentų atstovybių sąjunga vykdo stojamųjų egzaminų stebėjimą (stebi studentų atstovai). Šiemet birželio 26–liepos 3 dienomis per 40 studentų at-

stovų dalyvaus stojantiejiems laikant motyvacinius testus į švietimo ir ugdymo kryptių studijų programas bei prižiūrės vykdomus stojamuosius egzaminus į menų studijų srities specialybes.

Stojamuosius stebėti paskirti atstovai dalyvaus Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių ir Panevėžio aukštosiose mokyklose vykdomuose egzaminuose, kur fiksuos procedūrinius pažeidimus bei padės užtikrinti tinkamą egzaminų ir motyvacinių testų vykdymo tvarką. Vėliau apibendrinus stebėtojų komentarus kaip ir ankstesniais metais Švietimo ir mokslo ministerijai bus keliamos egzaminų metu iškilusios problemos bei siūlymai, kaip jas spręsti.

Stojamieji egzaminai į meno bei švietimo ir ugdymo kryptių studijų programas vyksta Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose, Panevėžyje, Marijampolėje ir Telšiuose.

Bendradarbiaus Lietuvos ir Britanijos universitetai

Pirmadienį (06 25) Lietuvos ambasadoje Londone pasirašytas Aleksandro Stulginskio universiteto ir Jungtinės Karalystės Koventrio universitetų bendradarbiavimo memorandumas. Pasak A.Stulginskio universiteto rektoriaus A.Maziliausko, su Koventrio universiteto vadovybe buvo sutarta ne tik dėl artimos partnerystės įgyvendinanant mokslinius tyrimus ir steigiant bendras studijų programas, bet ir pradėtos diskusijos dėl jungtinio studijų ir mokslinių tyrimų centro Kaune steigimo.

Lietuvos ambasadoriaus Jungtinėje Karalystėje O.Jusio duomenimis, minėtas bendradarbiavimo memorandumas – tai jau ketvirtoji šiais metais pasirašyta partnerystės sutartis tarp Lietuvos ir Jungtinės Karalystės universitetų. Ambasadorius teigė tikintis, kad sutartis padės abiem universitetams kartu įgyvendinti mokslinių tyrimų projektus ir kurti bendras studijų programas.

➤ „DIALOGAS“ KLAUSIA

Kokia abiturientų dovana į atmintį įsirežė?

Lizetos Lozuraitytės nuotr.

„Palikdami mokyklą abiturientai paprastai dovanoja jai dovaną.

Kaip vertinate šią tradiciją? Kokia abiturientų dovana Jus labiausiai nustebino, sužavėjo ar kaip kitaip Jums į atmintį įsirežė?“ – paklausė „Dialogas“ keletu mokyklų vadovų.

Ieva MAŽULIENĖ,

Kaišiadorių r. Žiežmarių gimnazijos direktorė

Abiturientų dovanos visada džiugina, nors dažnai jos būna tradicinės: laikrodžiai ar vazos. Vis dėlto tai istoriniai momentai, nes kiekvienam į mokyklą užėjus miela rasti ar prisiglausti prie savo buvimo joje ženklų.

Pernai mokykla tapo gimnazija ir dovana tikrai nustebino – pirmoji gimnazistų laida dovanojo mokyklai rankų darbo ažuolinę tribūną. Tai tikrai įspūdinga dovana, kuri puošia mūsų renginius, jiems tarnauja ir visus džiugina.

Vytautas BIGAILA,

Alytaus šv. Benedikto gimnazijos direktorius

Aišku, geriau būtų, kad tų dovanų nebūtų. Bet, mano supratimu, abiturientų tėvų noras ką nors padovanoti mokyklai jų vaikams ją baigiant yra tradiciškai įsisenėjęs.

Pernyškčių abiturientų tėvai padovanojo mokyklai tris ažuolinius suolelius su įrašu „IX abiturientų laida“. Juos pastatėme prie gimnazijos rožyno. Ant jų mėgsta pasėdėti ir mokiniai, ir miesto žmonės.

Kas pasakys, kad ši dovana nereikalinga ar kad ją gauti buvo nemalonu?

Marytė KRIŠČIŪNAITĖ,

Druskininkų „Ryto“ gimnazijos direktorė

Mūsų abiturientai (tiksliau, jų tėvai) kasmet įteikiant brandos atestatus padėkoja mokyklai padovanodami dažniausiai paveikslą. Kelis kartus yra padovanoję po didelę vazą.

Dovanotais paveikslais papuošti kabinetai, koridoriai, biblioteka. Vazos praverčia, kai renginiams reikia papuošti mokyklos sceną.

Nei įspūdingų, nei kuo nors išskirtinių dovanų nesame gavę.

Manau, kad ši tradicija graži, jei neperauga į kraštutinumus. Ji ir turėtų likti kaip abiturientų laidos atminimo ir padėkos mokyklai ženklas.

Rimutė GUOBIENĖ,

Molėtų gimnazijos direktorė

Palikti mokyklai žinių apie baigusius abiturientus – sena tradicija. Dar 1965 m., kai gimnazijos pastate buvo įsikūrusi mokykla-internatas, abiturientai baigdami mokyklą pradėjo sodinti ažuoliukų alėją. Alėja saugo žemėje paslėptas abiturientų svajones ir viltis.

Jau septynerius metus dalyvaujame tarptautinėje gamtosauginių mokyklų programoje, todėl mūsų bendruomenės prioritetas – kurti jaukią ugdymosi aplinką. Šiemet abiturientai ketina prie gimnazijos augančioje ažuolų alėjoje pastatyti suoliuką su užrašu „XV abiturientų laidos dovana“. Ankstesnių laidų abiturientai primena apie save papuošdami gimnazijos interjerą vazoninėmis gelėmis, paveikslais ar gimnazijos kiemelyje pasodindami augalų.

Buvę mokyklos ugdytiniai mielai sugrįžta aplankyti gimnazijos ir džiaugiasi matydami, kad gražiai auga jų padovanoti medeliai ar gėlės.

Virginija BARTKUVIENĖ,

Vilkaviškio „Aušros“ gimnazijos direktoriaus pavaduotoja ugdymui

Manau, kad palikdami mokyklą abiturientai dovanoja mokyklai dovaną ne iš ypač didelės meilės jai, o tiesiog todėl, kad nė viena laida nenori sugriauti nuo seno susiklosčiusių tradicijų.

Kiekvienais metais tarp mokyklą baigiančių mokinių yra labai meniškų asmenybių, kurių paveikslais, nuotraukomis, medžio dirbiniais nuolat puošiamos gimnazijos erdvės. Tai geriausia dovana gimnazijos bendruomenės nariams.

➤ EGZAMINAI

Žongliruotojai procentais

Birželio 22 d. mokyklas pasiekė pagrindinės ir pakartotinės sesijų lietuvių kalbos (valstybinės), informacinių technologijų, užsienio kalbų (prancūzų, vokiečių) bei pagrindinės sesijos užsienio kalbos (rusų) valstybinių brandos egzaminų (VBE) rezultatai, paskelbtos ir šių dalykų vertinimo instrukcijos.

Vadovaudamasis VBE vertinimo komiteto nustatyta taškų išlaikymo riba, Nacionalinis egzaminų centras (NEC) priskyrė kandidatams įvertinimus balais nuo 1 iki 100.

Mokykloms jau paskelbti ir mokyklinių brandos egzaminų (technologijų, dailės, lietuvių kalbos (gimtosios), lietuvių kalbos (valstybinės), gimtosios kalbos (baltarusių), gimtosios kalbos (lenkų), gimtosios kalbos (rusų), muzikos ir muzikologijos mokyklinių brandos egzaminų) bei privalomo pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo pagrindinės sesijos rezultatai.

Antradienį (06 26) VBE patvirtino ir lietuvių kalbos (gimtosios) bei matematikos VBE rezultatus.

NEC praneša, kad lietuvių kalbos (gimtosios) VBE laikė 25 436 kandidatai, jį išlaikė apie 92,39 proc. kandidatų (2011 m. šis procentas buvo apie 91,94). Matematikos VBE laikė 16 867 kandidatai, išlaikė apie 92,95 proc. kandidatų (2011 m. šis procentas buvo apie 90,89).

Norėtume atkreipti dėmesį, kaip „įdomiai“ VBE rezultatus visuomenei kasmet pristato Švietimo ir mokslo mi-

nisterija ir NEC. Šios institucijos ir už jų stovinčios politinės jėgos suinteresuotos, kad VBE rezultatai atrodytų kuo gražiau, – juk tuomet kuriasi įspūdis, kad gyvenimas šioms politinėms jėgoms vadovaujant valstybei vis gerėja... Taigi greta VBE laikusiųjų skaičiaus ir juos išlaikusiųjų procento kaskart pateikiamas praėjusių metų atitinkamą VBE išlaikusiųjų kandidatų procentas...

Ir štai oficialiai – pradedant BNS baigiant didžiuma žinių portalų – pranešama: „Šiemet lietuvių ir matematikos valstybinius išlaikė daugiau nei pernai abiturientų.“

Bet juk tai, kad šiemet VBE išlaikė keliais procentais daugiau laikusiųjų, absoliučiai nieko nepasako nei apie mokymo, nei apie VBE laikusiųjų išsilavinimo lygį, nei apie egzaminų kokybę. Juk užduotys bei vertinimo instrukcijos kasmet skirtingos, o minimalią kiekvieno egzaminų išlaikymo ribą kiekvienu konkrečiu atveju nustato VBE vertinimo komitetas.

Taigi informacija, kiek procentų kandidatų išlaiko tą ar kitą egzaminą lyginant su praėjusiais ar dar ankstesniais metais, tėra politinių žaidimų muilo burbulai publikai mulkinti...

Kasmet stebint šias ŠMM bei NEC manipuliacijas viešąja nuomone ir suvokiant, kad plačiosioms masėms užgryną ir reikšmingą pinigą galima prakišti ką tik nori, apima gilus liūdesys.

Dar gilesnis liūdesys apima kaskart suvokus, jog mūsų valstybės beigi tautos atsakingieji politiniai žaidėjai nesibodi be paliovos manipuluoti savo bendrapiliečių neišmanymu (juk visko negali perprasti!) ir, užuot kuo išsamiau ir aiškiau pristatę savo valdomą sritį bei tikruosius jos funkcionavimo

ypatumus, problemas bei jų sprendimus, tesiekia savo politinių, institucinių ir asmeninių tikslų.

„Dialogas“

Švietimo urbanizacija

▷ Atkelta iš 1 p.

Jie pateikia ir įtikinančių argumentų. Pavyzdžiui, Portugalijos ir Izraelio, valstybių, kurių rezultatai pagal tyrimą yra vidutiniai tarp EBPO šalių, miestų mokiniai sėkmingai lenktyniauja su vienu iš geriausių rezultatų tyrime demonstruojančiais Singapūro mokiniais. Panašiai ir Lenkijos miestų mokinių mokymosi rodiklius drąsiai galima palyginti su Suomijos ar Honkongo mokinių mokymosi rezultatais.

„Miestų mokiniai EBPO šalyse lenkia kaimo mokyklų mokinius rodikliais, kuriuos galima prilyginti daugiau nei vienu mokslo metų mokymosi rezultatams“, – konstatuoja EBPO ekspertai.

Ragina užtikrinti lygybę ir teisingumą

Taisyklė, kad miestų mokinių pasiekimai yra geresni nei kaimo, turi ir aiškių išimčių. Pavyzdžiui, Belgijoje, Jungtinėje Karalystėje ir Jungtinėse Amerikos Valstijose dideliuose miestuose besimokančių mokinių mokymosi rodikliai yra menkesni už šalies vidurkį. Pasak ekspertų, taip gali atsitikti dėl to, kad šiose šalyse ne visi mokiniai turi galimybes naudotis didelių miestų teikiama privalumais. Šie mokiniai šeimose neretai kalba kita nei mokykloje kalba, turi tik vieną iš tėvų, į kurį gali kreiptis paramos ir pagalbos, negali pasigirti palankia socialine-ekonomine aplinka.

EBPO švietimo ekspertai teigia, kad neblogus pagal PISA tyrimą rezultatus rodančios šalys, pvz., Izraelis, Lenkija ir Portugalija, gali kažkiek didžiutis, kad jų miestų mokiniai mokosi taip pat gerai, kaip geriausius rodiklius pagal tyrimą turinčių valstybių mokiniai. Tačiau minėtos šalys turi spręsti neteisingumo ir nelygybės problemas, kurias lemia labai skirtingos mokymosi mieste ir kaime socialinės-ekonominės sąlygos. „Visų pirma, atokiau nuo didelių centrų esančioms tų šalių bendruomenėms

gali prireikti tikslios pagalbos ir tinkamos politikos, kad jų mokyklas lankantiems mokiniams būtų užtikrintos visos sąlygos visapusiškai save realizuoti. O tose šalyse, kuriose mokiniai didelių miestų rajonuose nerodo gerų rezultatų, reikės pamąstyti, kaip sudaryti tiems mokiniams sąlygas pasinaudoti miestų rajonų teikiama kultūriniais ir socialiniais privalumais, antraip tos šalys ir toliau nepateks į geriausiųjų gretas“, – tvirtina specialistai.

Lietuviški kontrastai

Nors į tarptautinius penkiolikmečių pasiekimų tyrimus Lietuva įsijungė 2004 m. ir dalyvavo jau keliuose tyrimo cikluose, ji pastarojoje EBPO ekspertų analizėje neminama. Priežastis paprasta – mūsų šalyje nėra nė vieno milijoną gyventojų turinčio miesto. Kitaip tariant, EBPO švietimo ekspertų požiūriu, esame kaimiška valstybė.

Vis dėlto miestų, kad ir nelabai didelių, turime. Todėl skirtumą tarp miestų ir kaimų mokyklose besimokančių mokinių pasiekimų taip pat matome. 2006 m. atlikti nacionaliniai VI ir X kl. mokinių pasiekimų tyrimai parodė, kad skirtumas yra nemažas – X kl. – net 20 standartizuotų taškų. Tai atitinka pasiekimų skirtumą, kuris stebimas tarp berniukų ir mergaičių, kai jie X klasėje mokosi lietuvių kalbos.

Todėl EBPO ekspertų rekomendacijos, kad šalys, kuriose kontrastas tarp kaimo ir miesto mokinių pasiekimų yra didelis, turi mažinti socialinių-ekonominių mokymosi sąlygų skirtumus, tinka ir mums.

Kuo grindžiama švietimo vadyba?

Dėl pastarąjį dešimtmetį Lietuvoje vykstančios mokyklų tinklo pertvarkos būriai kaimo vaikų patraukė į miestų mokyklas. Kaip dėl to keitėsi mūsų penkiolikmečių – devintokų ir dešimtokų – pasiekimai? Kaip pasikeitė kaimo ir miesto

mokyklose įgyjamo pagrindinio išsilavinimo kokybė?

Atsakymą turėtų pateikti tie patys 2004, 2006 ir 2008 metais vykdyti nacionaliniai tyrimai bei kasmet vykstančių PUPP rezultatų analizė. Tačiau viešose nacionalinių tyrimų ataskaitose apie tai pavyko rasti tik vieną miglotą sakinį. Jis teigia, kad tyrimo rezultatai „patvirtina X klasės problematiškumą vertinant švietimo būklę ugdymo kokybės bei lygių galimybių įgyti kokybišką išsilavinimą požiūriais“. O analizuodamas pernai vykusio PUPP rezultatus NEC tik konstatavo, kad „skirtumai tarp mokyklų (ir klasių) Lietuvoje kelia grėsmę lygių mokymosi galimybių užtikrinimui“.

Nacionalinius mokinių pasiekimų tyrimus vykdančio NEC Mokinių pasiekimų tyrimų ir analizės skyriaus atstovė „Dialogui“ pripažino, kad kaimo ir miesto mokyklose įgyjamo pagrindinio išsilavinimo kokybės aspektu tyrimų duomenys nėra analizuoti.

Ką gi, iki įrodymais ir duomenų analize grįstos švietimo vadybos, apie perėjimą prie kurios kalbama 2003–2012 metų Valstybinėje švietimo strategijoje, Lietuvai dar turbūt labai toli.

Kaime lieka menkai motyvuotieji

Daugiau duomenų apie pagrindinio ugdymo kaimo ir miesto mokyklose rezultatų pokyčius turi kai kurios savivaldybės. Pavyzdžiui, Utenos rajono.

Uteniškių švietimas „urbanizacijos“ įtaką pajuto pirmasis – greit dešimtmetis, kaip vidurinį išsilavinimą rajono vaikai gali įgyti tik mieste bei dar vienos atokios gyvenvietės gimnazijoje.

Jau du kartus profesionalūs tyrėjai yra atlikę visų mokinių pasiekimų patikrinimą ir pateikę rezultatų analizę.

„Tinklo tvarkymas bendrojo ugdymo kokybei yra tikrai naudingas, – „Dialogą“

tikina Utenos r. Švietimo, sporto ir jaunimo reikalų skyriaus vedėjas Romualdas Kraulišas. – Būkime teisingi – miesto mokyklų ugdymo galimybės yra daug didesnės ir ugdymo aplinkos, ir mokytojų kvalifikacijos požiūriu.“ Vedėjas neslepia, kad yra patenkintas rajono mokyklų tinklo sutvarkymu, ir teigia nepavydintis tiems, kurie tokių darbų dar neatliko.

„Žinoma, iškyla ir naujų problemų“, – pripažįsta R.Kraulišas. Pasak jo, tėvai, kurie bent kiek rimčiau vertina ugdymą ir nori, kad jų vaikai siektų mokslo, renka miesto gimnazijas. Todėl kaimo mokyklose, ypač IX ir X klasėse, lieka tik menkai motyvaciją mokytis turintis jaunimas. O skirtumas tarp kaimo ir miesto mokyklose įgyjamo pagrindinio išsilavinimo tik dar labiau didėja.

Noriu būti bedarbis!

„Kaimo vaikų motyvacijai mokytis didelę įtaką daro valstybės socialinė politika“, – teigia vedėjas. Anot jo, vaikai mato, kad darbo nerandantys, o gal ir rasti labai norintys jų tėvai visai neblogai gyvena iš išmokų už nelaikomus galvijus, šienaujamas, bet nedirbamas žemes, bedarbių pašalpų bei pajamų už parduotą prie ežero žemės sklypą. „Kalbant su kaimo mokyklų mokiniais aiškėja, kad vaikams yra patrauklus jų tėvų gyvenimo būdas – nemažos išmokos bei pašalpos ir daug laisvo laiko“, – tikina R.Kraulišas. Jo nuomone, tokios aplinkos paveiktas kaimo jaunimas nemato prasmės mokytis. „Nebesistebime, kai kaimo mokykloje paklause vaiko, kuo jis norėtų būti užaugęs, išgirstame atsakymą: „Bedarbiu“, – sako vedėjas.

R.Kraulišo manymu, jei socialinė politika nebus tvarkoma, ir toliau risimės į bedugnę ir ugdysime dar vieną už nieką neatsakingą kaimo žmonių kartą.

Vytautas STRAZDAS,
„Dialogo“ apžvalgininkas

Gabrielės Tervidytės nuotr.

Kartais. Na, bent kartą per metus. Galbūt ne visiems. Tačiau nutinka vienas nemalonus dalykas. Nubundame ryte ir staiga suvokiame, kad daugiau nebenorime eiti į mėgstamą darbą. Nenorime keltis. Nenorime rengtis. Nenorime ruošti maisto. Nenorite susitikti su draugais, bendrauti su šeimynykščiais. Mūsų nebetrūkia ir dar neseniai tokie malonūs širdžiai pomėgiai... Mums visiškai dinga motyvacija ką nors daryti.

Na, „jausmų atvėsimą“ pomėgiams, ko gero, išgyventi galime nesunkiai ir tai bent jau kurį laiką ryškių pasekmių mums neturės, o štai „atvėsimas“ darbo ir šeimos narių atžvilgiu gerokai rimtesnis iššūkis. Čia reikia imtis priemonių nedelsiant.

Motyvacija gali dingti dėl keleto priežasčių. Ir priemonių padėčiai taisyti, atitinkamai, irgi yra ne viena.

■ Socialinis atstūmimas

Viename universitete buvo atliktas eksperimentas. Tyrėjai studentų paprašė ant lapelių parašyti vardus bendramokslų, su kuriais jie norėtų dirbti. Tada, ignoruojant tai, kas parašyta, vienai daliai jaunų žmonių buvo pasakyta, kad juos išrinko, o kiti daliai – kad niekas nenori su jais turėti jokių reikalų.

„Atstumtieji“ ėmė elgtis atsainiai, nesitaikyti prie kitų, nepaisyti aplinkinių.

Jeigu mes save tramdomė, elgiamės pagal tam tikras taisykles – tikimės, kad už tai mums bus atlyginta (socialine prasme, žinoma). O jeigu, nepaisant to, kad mes taikomės prie aplinkinių, šie vis tiek nenori su mumis turėti reikalų, – kam tuomet save tramdyti ir riboti kažkokiomis taisyklėmis? Išvada akivaizdi ir logiška. Maža to, studentai, kurių, tariamai, niekas neišrinko, dažniau ėmė įnikinėti į saldumynus: taip jie mėgino užglaistyti patirtą kartėlį.

Kiti tyrimai parodė: kai jaučiame, jog pasaulis mus atstumia, tampame nepajėgūs spręsti bent kiek rimtesnių uždavinių, su mumis darosi sunku dirbti, o mūsų motyvacija smunka visiškai. Vienintelis dalykas, kurį galime tokiomis aplinkybėmis

daryti, tai užsiimti savigriova: gerti, rūkyti arba be saiko smaližiauti. Imame nekontroliuoti savęs ir prarandame save tikraja šių žodžių prasme.

■ Fizinį poreikių ignoravimas

Dar kitas tyrimas parodė, kad motyvacijos praradimą gali sukelti, pavyzdžiui, neteisinga mityba. Paprastai iki ausų į darbą pasinėrę žmonės retai maitinasi teisingai: jokių pusryčių, greito maisto pietūs, sausi sumuštiniai ar kitokie užkandžiai, soti vėlyva vakarienė ir pan.

Mokslininkai 10 mėnesių vykdė eksperimentus teisme. Ir nustatė, jog iki pietų teisėjai lygtinai nuteisdavo tik 20 proc. kaltinamųjų, o štai posėdžiuose, kurie vykdavo iškart po pietų pertraukos, lygtinai nuteistųjų procentas išaugdavo net iki 60-ies. Iki pietų cukraus kiekis teisėjų kraujyje būdavo žemas ir tai veikė jų mąstymo procesą bei emocinę būseną.

Kitai tariant, problema šiuo atveju susi-

jusi ne su dvasinėmis kančiomis, o su banalia priežastimi – cukraus kraujyje trūkumu.

■ Atsakomybės našta

Motyvacijos problemų gali sukelti ir nuolatinė būtinybė priiminėti sprendimus. Be kita ko, tie sprendimai gali būti tiek gyvybiškai svarbūs, tiek ir visiškai paprasti, pavyzdžiui, ką nupirkti vakarienei... Tiesiog kartais šitų smulkių buitinių sprendimų susikaupia tiek, kad nervai ima nebe-laikyti ir mes pradėdame elgtis iracionaliai. Pavyzdžiui, imame pirkti daiktus, kurie mums ne tik nėra būtini, bet ir kurių mums visiškai nereikia.

Šita būseną skiriasi nuo fizinio nuovargio. Galime justis ryškų psichinės energijos trūkumą, o fiziškai tuo metu jaustis visai normaliai. Ir kuo daugiau sprendimų (svarbių ar eilinių, paprastų) mums per dieną reikia priimti, tuo didesnę psichinį nuovargį jaučiame.

■ Kaip su tuo kovoti?

Jeigu jaučiame, kad mus ignoruoja ir nenori su mumis turėti reikalų, geriausia išeitis – su tuo žmogumi ar žmonių gru-

kę klausimo, niekada nesužinosime atsakymo. Geriau žinoti, kad mūsų ištis nemėgsta, negu gyventi kamuojamiems nežinios ir spėlionių.

Antru atveju išeitis banali – pradėti rūpinti savo poreikiams, maitintis normaliai ir pereiti prie sveiko gyvenimo būdo. Tai užtikrintai pakels nuotaiką ir motyvaciją.

Trečiosios priežasties atveju turėtume pamėginti nors kartą susidaryti savo dienos sprendimų priėmimo grafiką ir jame numatyti bent du „langus“ poilsiui. Kai tiksliai žinome, kada ir ką turėsime spręsti, našta jau šiek tiek palengvėja...

Bet kuriuo atveju reikia pabandyti rasti išeitį iš padėties. Kiekvienam ta išeitis, suprantama, bus skirtinga. Jeigu mums sunku susivokti, ar norime mes ko nors imtis arba ar tenkina mus darbas savo dabartine forma, stenkimės išvalyti savo galvą ir nors per išeigines nedaryti ir negalvoti nieko, kas bent kiek susiję su mūsų kasdiene veikla. Paprastai to visiškai pakanka, kad grįžtų energija ir optimizmas.

Kartais būna, jog pradėję kam nors pasakoti apie savo darbą staiga suvokiame, koks jis iš tikrųjų mums įdomus ir kaip mes jį mėgstame. Vadinasi, tiesiog pavargome ir mums reikia pailsėti.

Ir galiausiai dar vienas dalykas... Visiems žmonėms malonu būti pagirtiems. Žinoma, girti patiems save kebloka. Tačiau visada galime pamėginti reikšmingumo centrą bent kartkartėmis perkelti nuo savęs ant kito – matydami, kad žmogus stengiasi ir jam pavyksta, jis šauniai dirba, veikia, gyvena, – negailėkime pagyrimų, nebūkime šykštūs gerų, palaikančių, pakylėjančių žodžių. Gali būti, kad taip kažką išgelbėsime nuo motyvacijos praradimo.

Parengta pagal Lifehacker.com

„ Nepateikę klausimo, niekada nesužinosime atsakymo. „

pe pasikalbėti ir išsiaiškinti, kas būtų trukdo. Gali būti, kad įvyko nesusipratimas, kuriam išspręsti užteks kelių minučių. Pasitaiko, kad problema gerokai gilesnė ir ją sprendžiant reikia padirbėti. O kartais savo kelyje tiesiog sutinkame žmones, su kuriais esame nesuderinami. Bet kuriuo atveju reikia kalbėtis. Nepatei-

KLAUSIATE ATSAKOME

Kaip apskaičiuojamas mokyklos direktoriaus atlyginimas?

Kaip apskaičiuojamas mokyklos ar gimnazijos direktoriaus atlyginimas? Ar į jo atlygį įskaičiuojamas ir užmokestis už galimas pamokas (nuo 1 iki 5)? Ar keičiasi direktoriaus atlyginimas, jei tos pamokos jam netarifikuojamos?

Vadovaujantis švietimo ir mokslo ministro įsakymu Nr. V-1315 (2011 07 18) patvirtinto Švietimo įstaigų darbuotojų ir kitų įstaigų pedagoginių darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos aprašo 6 punktu, bendrojo ugdymo mokyklų vadovų tarnybinių atlyginimų koeficientai priklauso nuo vadybinės kvalifikacinės kategorijos, pedagoginio darbo stažo ir mokinių mokykloje skaičiaus. Direktorių tarnybinių atlyginimų koeficientai svyruoja nuo 22,55 iki 38,2, o patys atlyginimai – nuo $22,55 \times 122 = 2751,1$ iki $38,2 \times 122 = 4660,4$ Lt.

Tokio dydžio atlyginimai mokyklų vadovams priklauso, jei jiems yra tarifikuotas 5 kontaktinės valandos per savaitę. Vadovams tarnybinių atlyginimų koeficientai mažinami: 0,5, jei jiems numatytos 4 kontaktinės valandos per savaitę; 0,95, jei jiems numatytos 3 kontaktinės valandos per savaitę; 1,45, jei jiems numatytos 2 kontaktinės valandos per savaitę; 1,95, jei jiems numatyta 1 kontaktinė valanda per savaitę; 2,45, jei jiems nenumatyta kontaktinių valandų.

Vadovams į tarnybinių atlyginimų koeficientus įskaičiuotas ir darbo užmokestis už pasiruošimą pamokoms ir sąsiuvinų taisymą. Tarnybinio atlyginimo koeficientą įstaigos vadovui nustato savininko teisės ir pareigas įgyvendinanti institucija ar jos įgaliojamas asmuo. Vadovams, įgijusiems mokslo laipsnį ar pedagoginį (mokslo) vardą, savininko teisės ir pareigas įgyvendinanti institucija ar jos įgaliojamas asmuo gali nustatyti 1 bazinės mėnesinės algos dydžio (122 Lt) tarnybinio atlyginimo priedą. Vadovams, kuriems nesuteikta vadybinė kvalifikacinė kategorija, tačiau kurie yra įgiję magistro laipsnį, savininko teisės ir pareigas įgyvendinanti institucija ar jos įgaliojamas asmuo gali nustatyti 0,5 bazinės mėnesinės algos dydžio tarnybinio atlyginimo priedą. Gimnazijų ir jaunimo mokyklų vadovams mokamas 5–20 proc. tarnybinio atlyginimo priedas. Priedo dydį nustato mokyklos savininko teisės ir pareigas įgyvendinanti institucija ar jos įgaliojamas asmuo.

Prieš kiek laiko direktorius turi pranešti apie atleidimą?

Dirbu mokytoja pagal terminuotą darbo sutartį, kurioje terminas apibrėžiamas „...iki kol grįš iš vaiko priežiūros atostogų“. Prieš kiek laiko mokyklos direktorius turi pranešti apie atleidimą? Kokios mano teisės?

Vadovaujantis Darbo kodekso (DK) 110 str. 1 dalimi, darbo sutarties terminas gali būti nustatomas iki tam tikros kalendorinės datos arba iki tam tikrų aplinkybių atsiradimo, pasikeitimo arba pasibaigimo. DK 126 str. 1 dalis nurodo, kad, suėjus darbo sutarties terminui, darbdavys arba darbuotojas turi teisę nutraukti darbo sutartį.

Įstatymai nenumato termino, per kurį darbdavys privalo informuoti darbuotoją apie terminuotos darbo sutarties nutraukimą. DK 180 str. 2 dalis nustato, kad darbuotojas, ketinantis pasinaudoti atostogomis, kol vaikui sueis treji metai, ar grįžti į darbą joms nepasibaigus, apie tai raštu privalo įspėti darbdavį ne vėliau kaip prieš 14 dienų. Kolektyvinėje sutartyje gali būti nustatytas ilgesnis įspėjimo terminas.

Vadovaudamasis DK 109 str. 4 d., darbdavys pagal terminuotą darbo sutartį dirbančius darbuotojus privalo informuoti apie laisvas darbo vietas ir užtikrinti, kad jie turėtų tokias pat galimybes įsidarbinti nuolatiniam darbui kaip ir kiti asmenys.

Kokie šansai grįžti į darbą?

Turiu neįgalumą, tačiau dėl reorganizacijos ir darbuotojų skaičiaus mažinimo mokyklos direktorius atleido mane iš darbo įspėjęs ne prieš keturis, kaip numato įstatymas, o prieš du mėnesius. Direktorius aiškina, kad apie mano neįgalumą nieko nežinojo. Jeigu kreipsiuosi į teismą, ar didelė tikimybė, kad jis mane grąžins į darbą?

Vadovaujantis Darbo kodekso 129 str. 4 dalimi ir 130 str. 1 dalimi, darbdavys turi teisę nutraukti darbo sutartį su neįgaliaisiais darbuotojais, raštu pasirašytinai įspėjęs darbuotoją ne vėliau kaip prieš keturis mėnesius.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija civilinės bylos Nr. 3K-3-198/2012 nutartyje išaiškino, kad aplinkybės, susijusios su darbdavio neturėjimu informacijos apie numatomo atleisti iš darbo darbuotojo neįgalumą, neeliminuoja darbdavio pareigos ir darbuotojui įstatymu suteiktos teisės būti įspėtam ne prieš du, bet prieš keturis mėnesius. Kita vertus, LAT pažymėjo, jog vertinant darbdavio padarytą klaidą dėl įspėjimo terminų būtina atsižvelgti ir į konkrečios bylos aplinkybes. DK 2 str. 1 dalies 4 punkte įtvirtintas darbo teisės subjektų lygybės principas; šis įpareigoja tiek darbdavį, tiek darbuotoją bendradarbiauti, siekti, kad vykdamas darbo sutartimi prisiimtus įsipareigojimus šalių veiksmai kiek galima labiau atitiktų abiejų sutarties šalių interesus ir pagrįstus lūkesčius.

Taigi informacijos apie neįgalumą pateikimas darbdaviui yra darbuotojo pareiga, kurią jis privalo vykdyti ir yra už tai atsakingas.

LAT taip pat pažymėjo, kad DK 130 str. 5 dalyje nustatyta, jog jeigu darbuotojas atleidžiamas iš darbo nepasibaigus įspėjimo terminui, jo atleidimo iš darbo data perkeliama iki to laiko, kada turėjo pasibaigti įspėjimo terminas. „Situacija, kai darbuotojas įspėtas prieš du mėnesius iki numatomo atleidimo, o pagal įstatymą darbdavys turi įspėti jį ne mažiau kaip prieš keturis mėnesius iki atleidimo, vertintina ne kaip absoliutus atleidimo iš darbo neteisėtumą suponuojantis pažeidimas, bet kaip pažeidimas, kuris šalintinas teismui prašiant įspėjimo terminą iki įstatymu nustatyto ir priteisiant darbuotojui už papildomą laikotarpį, kurio metu darbo sutartis negalėjo būti nutraukta, atitinkamą piniginių kompensaciją (vidutinį darbo užmokestį, kompensaciją už papildomai susidariusį atostogų laikotarpį ir kt.)“, – teigiama LAT nutartyje.

Todėl galima daryti išvadą, jog tikimybė, kad teismas Jus grąžintų į darbą, yra nedidelė.

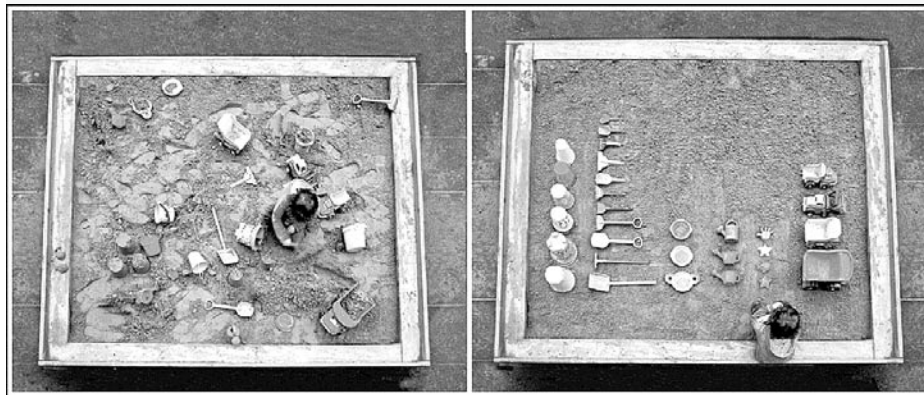
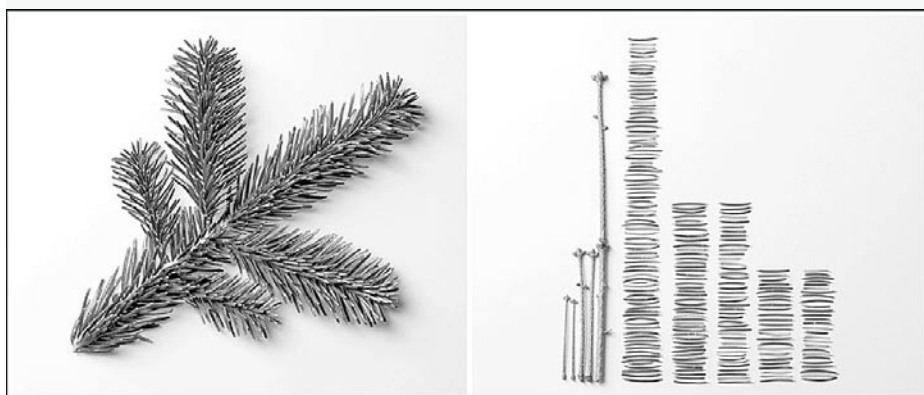
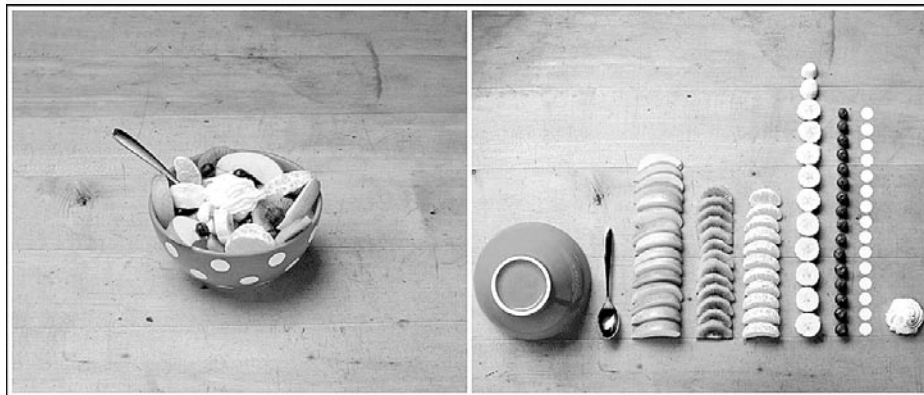
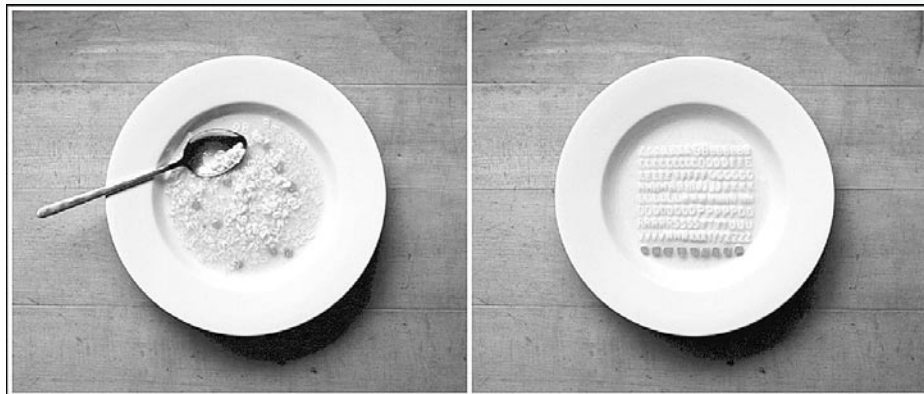
Parengė Vytautas STRAZDAS

PARAŠTĖ

AUDITAS

Vienas protingas žmogus paaiškino, ką reiškia auditas.

Prieš... ir po...

Širdgėla

Arturo Heilio romane „Galutinė diagnozė“ senas gydytojas, ligoninės skyriaus vedėjas pamoko savo įpėdinį: „Paklauskite senuko žodžių. Jis visa tai perėjo ir padarė nepataisomą klaidą – atsilikau nuo gyvenimo. Nekartokite mano klaidų. Užrakinkite kabinetą, bėkite nuo telefono skambučių ir popierių. Skaitykite, mokykitės, akimis ir ausimis gaudykite visa, kas nauja.“

Romanas išleistas 1959-aisiais, išverstas 1995-aisiais, mano perskaitytas 2012-aisiais. Jei būtų galima paskutiniąsias dvi datas gerokai paankstinti...

→ NESPAUDA!

Kęstutis MILIAUSKAS

Direktorė paragavo elgetos duonos

Gegužę Panevėžio kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų pagrindinės mokyklos (PKNPM) direktorės Danutės Kriščiūnienės kabinete beveik savaitę netilo telefonas: mokyklos vadovei kasdien tekdavo sulaukti žiniasklaidos dėmesio, o spaudoje mirgėjo straipsniai apie direktorės elgetavimą viename iš didžiausių Vilniaus prekybos centrų ir apie tai, kad surinkta išmalda – 1402 litai 58 centai bus skirta klausos negalią turintiems vaikams.

„Po dviejų valandų trukusio iššūkio į salę, kurioje vyko verslo seminaras, grįžau nuo įtampos ir streso šlapia nugara, o tuo metu patirto psichologinio diskomforto padarinius jutau dar ne vieną dieną“, – pripažino D.Kriščiūnienė, tvirtindama, kad praktinė seminaro nauda bei išgyventa patirtis, kai teko paragauti elgetos duonos, – nepamirštama.

Pasak direktorės, tokį išbandymą teko išgyventi keliasdešimčiai sostinėje vykusių verslo seminaro dalyvių. „Buvome šokiruoti, kai po teorinės mokymų dalies visiems buvo pasakyta, jog turėsime peržengti komforto zoną, eiti tiesiog į gatvę ir po dviejų valandų negrįžti be pinigų, nes jie, anot seminaro vedėjų, mėtosi tiesiog po kojomis, tik reikia turėti idėją ir sugebėti juos pasiimti. Buvome suskirstyti grupelėmis po dešimt žmonių, kurių kiekvienai turėjo sukurti savo istoriją ir papasakoti

■ D.Kriščiūnienė

ją praeiviams taip, kad jie neabejodami atvertų pinigines.

Iš pradžių sutiktus žmones kvietėme aukoti benamiams gyvūnams, tačiau greitai įsitikinome, kad ta idėja nėra pati patraukliausia, nes žmonės aukojo nenoriai. Mums skirtas laikas seko ir tada pri-

siminiau seminaro vedėjo žodžius, kad, patekus į keblią padėtį, visada reikia imtis to, ką geriausiai sugebi. Pradėjus praeiviams sakyti, kad esu Kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų pagrindinės mokyklos direktorė, kad dalyvaujame tokia seminaro, turime atlikti tokią užduotį ir renka-

me pinigus klausą gerinančiai aparatūrai, – beregint sulaukėme dėmesio. Per likusį laiką mūsų grupė surinko 324 litus ir tai buvo didžiausia suma iš visų seminaro dalyvių.

Įsitikinau, kad žmones įtikinti atverti pinigines galima tik sakant tiesą, žvelgiant jiems atvirai į akis. Tada abejingų nelieka. Davusiesiems pinigų pasitikėjimą kėlė ir tai, kad kiekvienam prisistatydavau, pakalbinusi užsirašydavau jų pavardes ir kontaktus, paragindavau peržiūrėti internetinę svetainę“, – netikėta patirtimi dalijosi D.Kriščiūnienė.

Grupės sėkme buvo sužavėti visi seminaro dalyviai, todėl kitos grupės savo elgetaujant surinktus pinigus taip pat nutarė skirti PKNPM.

Grįžus į mokyklą, pasitarus su mokiniais ir mokytojais buvo nuspręsta, jog už žmonių paaugotus pinigus bus perkama FM sistema, stiprinanti skleidžiamą ir priimamą garsą. Kadangi sistema brangi – kainuoja apie 10 tūkst. litų, suskubta ieškoti daugiau rėmėjų. Po neilgų paieškų projektą „Klasių aprūpinimas FM sistemomis mokinių klausos gerinimui“ remti pasisiūlė viena kosmetikos produktus platinanti įmonė. Jos produkcija bus pažymėta PKNPM logotipu ir nuo kiekvieno parduoto produkto 20 centų atiteks mokyklai.

Laima LAPĖNIENĖ

ATGARSIAI

Violetinių stebuklų šalis

„Vaizdai Klonio gatvėje, mergaitės pagalbos šauksmas mane sukrėtė labiau nei Sausio 13-osios įvykiai. Nes šį „teisingumą“ vykdė savi...“ – savo požiūriu straipsnyje „Negaliu tylėti“ pasidalijo mokytoja Regina Jasukaitienė. Šis praėjusio „Dialogo“ numerio (25) tekstas internautų komentuotas aktyviausiai. Čia pateikiame tik kelis komentarus.

• **Violetinių „šamokslininkų“ šalis:** „Oooooo, tiek piktų aistrų, pakilusių kraujospūdžių ir putų drabstymo Lietuva seniai neregėjo, negirdėjo!

Ei, ar tos aistros verda aplink milijardus tautai kainuosiančią VAE? O gal tautiečiai aistringai tariasi, kaip sustabdyt bėgimą ir susigrąžint pabėgusius? O gal aptarinėja partijų rinkimų programas, tariasi, už kurią partiją balsuot artėjančiuose rinkimuose? O gal buriasi referendumui ar kokiai pasipriešinimo akcijai prieš DK liberalizavimą, tolesnį tautos skurdinimą ar bent jau nureformuoto švietimo padarinius vaikams? O gal siūlo kokias racionalias pataisas teisingumo sistemos, įstatymų keitimui ar padeda vidaus reikalų sistemos darbuotojams kovot už jų teises?

Neeeee, ką jūs! Tauta apie tokias smulkias valstybės problemas nė girdėt negirdėjusi (nes nei skaito, nei domisi, nei ką supranta apie jas...). Tauta kelintus metus aistringai aptarinėja naują muilo operą, buitinių serialų, vienos šeimynėlės pseudotragediją, apie ją neužsičiaupdama plauka liežuviais ir palaiko kelias turgaus lygio siužeto bendraautorės...

O gal tautai kada nors anksčiau ar dabar rūpi KITI skriaudžiami Lietuvos vaikai, gal tauta įsteigė kokį specialų fondą, organizaciją ar partiją ne serialo mergaičių / neringučių / laimūčių gelbėjimui nuo pedofilų, o vaikų globos namų auklėtinių išivaikinimui (pvz., kiekvienai lietuvių šeimai – po vieną vgn augintinį)?

Nė velnio! Tautai tik duok vaizdingumo (filmukų), būrėjų (su antipedofiliška uosle), juridinio žanro tautosakos pletkų-perlų, – visko, kas tinka verkšlenimui ir rankų grąžymui.

Lietuviškas mentalinis vaizdelis violetiniam apšvietime...

Du dalykai yra beribiai – visata ir žmonių kvailumas. A.Einšteinas sakė, kad dėl visatos jis dar abejoja... Dėl kvailybės – bent jau Lietuvoj – abejonių nebekyla.“

• **Mokytojas:** „Jau 40 metų mano stažas. Anksčiau, kai paklauskdavau, kodėl tokią profesiją pasirinkau, atsakydavau: „Nes MYLIU vaikus, patinka su jais dirbti...“

Dabar jau bijau taip pasakyt, – dar ne taip kas nors supras...“

• „Ne visi čia dideli Stankūnaitės gerbėjai. Mes tik galvojame, kad pedofilija ir žmogžudystėmis susitępusį asmenį beigi spjaušančią į įstatymo vykdymą chamę teisėją neverta kelti etalonu Lietuvos jaunimui...“

• **Manipuliacija:** „Kol mes žiūrėjome ir iškentėjome serialą „Garliavos mergaitė“, nepastebėjome daugelio kitų įvykių savo ir valstybės gyvenime... Geriau pagalvokime, kodėl visi sutartinai, kolektyviai mus laikė ir toliau bando laikyti tik šitame viename siužete?..“

TYRIMAI

Ko bijo lietuviai?

Labiausiai lietuviai baiminasi žmogaus veiklos sukeltų nelaimių, pavyzdžiui, naftos išsiliejimų, branduolinių nelaimingų atsitikimų – tai kelia nerimą 84 proc. apklaustų mūsų šalies gyventojų. Stichinių nelaimių – potvynių ir žemės drebėjimų baiminasi 69 proc., karinių konfliktų – 61 proc., o galimų teroristų išpuolių – 56 proc. apklaustų lietuvių. Tai parodė Lietuvoje rinkos ir žiniasklaidos tyrimų kompanijos TNS LT atliktas „Eurobarometro“ tyrimas.

Didžioji dalis, arba 90 proc., Lietuvos gyventojų sutinka, kad Europos Sąjunga (ES) turi padėti bet kuriai ne jos teritorijoje esančiai valstybei, kurią ištinka didelė stichinė ar žmogaus sukelta nelaimė, į nukentėjusias teritorijas siūsdama ekspertus ir reikalingą įrangą. 86 proc. lietu-

vių taip pat mano, kad, įveikiant nelaimės, ES koordinuojami veiksmai yra efektyvesni negu atskirų šalių priemonės.

Devyni iš dešimties lietuvių palaiko poziciją, jog tai, kad ES finansuoja humanitarinės pagalbos veiklas, yra svarbu. Lyginant su 2010 m. atliktu tokiu pačiu tyrimu, šitaip manančiųjų Lietuvoje padaugėjo net 22 proc.

Įdomu tai, kad pozityviam požiūriui į humanitarinę pagalbą neigiamos įtakos tarp šalies gyventojų neturėjo ekonominis sunkmetis. Net 39 proc. lietuvių visiškai palaiko tai, kad ES, nepaisant patirtos ekonominės krizės ir didelio spaudimo viešiesiems finansams, ir toliau finansuoja humanitarinę pagalbą. Tarp visų ES piliečių taip manančiųjų dalis yra šiek tiek mažesnė – 36 proc.

Pykdamiesi su tėvais, paaugliai išmoksta apsiginti

Virdžinijos universiteto (JAV) mokslininkai mano, kad paaugliai, kurie nuolat konfliktuoja su tėvais, lengviau atsilaiko prieš spaudimą, kurį jiems daro bendraamžiai. Be to, tyrimai rodo, jog paauglystėje su tėvais konfliktavę žmonės rečiau turi problemų su alkoholiu ir narkotikais.

Tokias išvadas mokslininkai padarė peržiūrėję vaizdo įrašus, kuriuose buvo užfiksuota, kaip 150 trylikamečių ginčijasi su motinomis. Specialistai konstatavo, jog ginčai su tėvais paaugliams padeda lavinti derybų įgūdžius, ugdyti savigarbą ir įgyti autoritetą suaugusių žmonių akyse.

Po trejų metų mokslininkai apklausė vaizdo įrašuose matytus paauglius, norėdami išsiaiškinti, ar šie jauni žmonės bandė narkotikų ir alkoholio. Paaiškėjo, jog paaugliai, kurie konfliktuodami su tėvais pasitikėjo savimi ir jautėsi pakankamai tvirtai, savo nuomonę gynė argumentais, o ne isterija, rečiau pasidavė alkoholio ir narkotikų pagundoms.

Tyrimui vadovavęs profesorius Josephas Alenas teigia, kad šeima paaugliui neretai tampa gyvenimo treniruotės aikšte. Būtent šeimoje jaunas žmogus mokosi, kaip bendrauti su aplinkiniu pasauliu. „Todėl tėvai, konfliktuodami su savo atžalomis, turi remtis įtikinamais argumentais, o ne emocijomis“, – mano J.Alenas.

„Dialogo“ inf.

Kaip žibartoniškiai valstybės pamatus griovė...

Žibartonių pagrindinės mokyklos (Panevėžio r.) 100-mečio sukeltos bangos ritasi toliau...

Nors taip teigti netikslu – bangas sukėlė ne mokykla, o jos jubiliejaus šventėje dalyvavęs Seimo narys konservatorius Petras Luomanas. Dešiniųjų pažiūrų parlamentarą taip galingai paveikė kelių minučių vaidinimo fragmentas (jame žibartoniškiai kaip vieną iš savo 100-metės istorijos momentų įtaigiai pavaizdavo sovietmečio muštrą), kad tautos atstovas pareikalavo šventės organizatorius pasiaiškinti.

Negana to, P.Luomanas, regis, ne mažiau įtaigiai pasidalijo savo išpūdžiais su kolegomis ir bendrapartiečiais.

Veikiausiai būtent šių išpūdžių paveiktas savo auklėjamąjį straipsnį „Dialogan“ parašė ir pats šventėje nedalyvavęs Vytautas Landsbergis („Žibartonių jubiliejus“, „D.“, Nr. 24). Profesorius tik jam vienam būdingu subtiliu punktyru savo tekste nužymi, kokie turėjo būti akcentai vaizduojant Žibartoniuose tą baisųjį laikotarpį. „Toks epochos vaizdas būtų pilnesnis ir neugdytų naujų puskvailių. Bet kažkas Žibartoniuose dirba kryptingai“, – dalykų padėtį apibūdina V.Landsbergis. Tiesa, po to profesorius priduria: „Išgirdau apie įvykį ir parašiau. Jeigu buvo ne taip, tai pataisykite.“

Žibartoniškiai netruko pataisyti. Konservatorių idėjinio vado sugėdinti bei apkaltinti sovietmečio aukštiniu – ir ne koku nors atsitiktiniu, o „kryptingu“! – šventės organizatoriai straipsnyje „O buvo kitaip...“ („D.“, Nr. 25) išdėstė savo vaidinimo idėją, nusistebėjo netikėta svečio interpretacija ir prisipažino: „...gerbiamo V.Landsbergio straipsnis iškėlė labai daug klausimų, abejonių, baimės, netikrumo... Gal taip jautėsi sovietmečiu ir mūsų tėvai bei seneliai?..“

Pastebėjimas atrodo labai taiklus – iš tiesų konservatoriai pašokdino jų akyse ideologiškai susikompromitavusius žibartoniškius tobulai sovietiniais metodais.

Tą „nostalgišką“ sovietmečio dvasią visu sodrumu taip ir pajunti skaitydamas „Lietuvos žiniuose“ birželio 21 d. išspausdintą straipsnį „Parlamentaras pasipiktino sovietine šmėkla“.

Na, kad ir toks teksto fragmentas: „Parlamentaras (P.Luomanas – „Dialogo“ pastaba) neslėpė jį piktinančius vaizdus atkentėjęs. „Dar būdamas šventėje pagalvojau – o kas būtų, jei nufilmuotus tokius vaizdus su tariamais pionieriais pamatytų mums nedraugiškų valstybių ideologai? Kas gali paneigti, kad tai ne provokacija, galinti sugriauti mūsų valstybės pamatus?“ – teigė Seimo narys.

Jis pabrėžė, kad siekdamas atitaisyti pedagogų klaidas mokiniams papasakojo apie Sąjūdžio kūrimosi istoriją, o vėliau parašė raštą Panevėžio rajono savivaldybės administracijos Švietimo skyriaus vedėjui Kęstučiui Rimkui, kad šis išsiaiškintų, kas vyko toje mokyklos scenoje.“

Štai taip, mieli pedagogai: gerai, kad yra budrių Seimo narių, kurie Jūsų ideologines klaidas ištaiso, – kitaip kryptingai ugdytumėte puskvailius ir prisidėtumėte prie uolių valstybės pamatų griovėjų...

Beje, nemanykime, kad grėsmę valstybės pamatams įžvelgė tik visuomet bei visur akylai tokio pobūdžio pavojus įmatantis profesorius V.Landsbergis ir parlamentaras konservatorius P.Luomanas (jei pavojaus varpais skambintų tik šis Seimo narys, galėtum įtarti, kad jo nuomonė tėra subjektyvių suvokimo ypatumų padarinys). Tame pačiame „Lietuvos žinių“ straipsnyje „nepasišiuokšlino“ ir Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų partijos frakcijos Seime seniūnas Jurgis Razma. Prisipažinęs iš to paties P.Luomano girdėjęs apie Panevėžio rajono mokyklos scenoje atvaizduotą sovietmetį, J.Razma pasidalijo su žurnaliste nuomone, jog „vaidinimo potekstė galėjo sukelti nostalgiją tam metui, o taip neturėtų būti“.

Ką čia bepridursi – „ir šviesa, ir tiesa mūs žingsnius telydi“... O kas yra šviesa ir kas yra tiesa – mums pasakys tie, kam šiųjų monopolis priklauso. Pastebėtina, kad tiesos sklaida ypač suaktyvėja prieš rinkimus.

Lizeta LOZURAITYTĖ,
„Dialogo“ redaktorė

Zitos Šlogerienės nuotr.

Privertė pasiaiškinti

„Dialogas“ publikuoja Panevėžio rajono Švietimo, kultūros ir sporto skyriaus vedėjo Algirdo Kęstučio RIMKAUS „pasiaiškinimą“ Seimo nariui Petriui Luomanui.

Dėl Panevėžio r. Žibartonių pagrindinės mokyklos 100 metų renginio

Džiaugiamės Jūsų nuolatiniu dėmesiu Panevėžio rajono savivaldybės ugdymo įstaigoms, kompetentingais susitikimais su bendruomenėmis, Jūsų veikla rajono gerovei.

2012 m. birželio 2 d. Panevėžio rajono Žibartonių pagrindinė mokykla šventė 100 metų jubiliejų. Mokyklos šventė prasidėjo Šv. Mišiomis, skirtomis mokyklos jubiliejui. Pusantros valandos trukusio mokyklos jubiliejinė šventė, kurios metu mokiniai ir mokytojai parodė beveik visus 2011–2012 mokslo metus repetuotus kūrinius, šokius, kitus sumanymus. Nuotaikingoje programoje organizatoriai teatralizuotai – pionierių būrio išėjimu į sceną – siekė parodyti, t. y. išjuokti, pašiepti, sovietmečio laikmečio muštrą mokykloje, suaugusiųjų ir vaikų suvienodinimą, tuštumą. Tam buvo skirtos kelios minutės. Manau, kad dauguma arba beveik visi šventės dalyviai šią scenarijaus detalę taip ir suprato. Anot mokyklos šventės organizatorių, tai sovietmečio mokyklos bruožų stilizacija, mėgdžiojimas, imitavimas siekiant pasišaipyti, pajuokti.

ATGARSIAI

Privertė pasiaiškinti

▷ Atkelta iš 8 p.

Šiai nuomonei pritaria šventės dalyviai: buvęs šios mokyklos direktorius Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio Panevėžio tarybos narys, Panevėžio rajono 1990–1995 m. Savivaldybės tarybos narys Jonas Grucė (tel. (8 45) 51 50 46), buvęs šios mokyklos mokytojas, dabar Panevėžio Juozo Balčikonio gimnazijos istorijos mokytojas Algimantas Kolinis (tel. 8 616 74 294), gyventojų bendruomenės „Žibartoniai“ pirmininkas Viktoras Ramanauskas (tel. 8 612 38 124), keliolika (2012-06-19 duomenys) į straipsnį „Žibartonių jubiliejus“ savitraštyje „Dialogas“, Nr. 24 atsiliepusių šventės dalyvių.

Panevėžio rajono kultūros centrų duomenimis, kalendariniais metais kultūros įstaigose organizuojama apie 1900 renginių. Renginiuose dalyvauja daugiau kaip 50 000 dalyvių (iš jų – vaikų ir jaunimo – 17 000). Suprantama, kad nei Švietimo, kultūros ir sporto skyrius, nei kitas Panevėžio rajono savivaldybės administracijos padalinys neredaguoja įstaigų scenarijų, necenzūruoja šventėse sakomų kalbų.

Šventėje mokyklos direktorei bei direktorės pavaduotojai įteiktos Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro padėkos, 11 mokytojų ir darbuotojų – Panevėžio rajono savivaldybės mero bei Švietimo, kultūros ir sporto skyriaus padėkos.

Panevėžio rajono laikraštyje „Tėvynė“ (2012-06-02 Nr. 22 (6850) straipsnyje „Žibartonių mokyklai – 100“ aprašomos Nepriklausomos Lietuvos mokyklos veikla, mokyklos rengiamos tautinės šventės, tautinės mokyklos kūrėjos bei buvusios mokyklos mokytojos, direktoriaus pavaduotojos Anelės Sondienės veikla.

Žibartonių mokyklos veiklą vertiname gerai. Nuo 2007 metų Nacionalinė mokyklų vertinimo agentūra kas 7 metai vykdo mokyklų išorės vertinimą. Vertinimo tikslas – skatinti mokyklas tobulėti siekiant geresnės ugdymo(si) kokybės ir geresnių mokinių pasiekimų. Žibartonių pagrindinėje mokykloje išorės auditas vyko 2008 m. sausio 14–18 d. Išorės vertintojai išskyrė šiuos stipriuosius mokyklos veiklos aspektus: bendruomenės nariai kartu kuria svetingą mokyklos aplinką, dauguma mokinių sėkmingai ugdomi vertybines nuostatas, mokiniai, dalyvaudami projektuose, programose, būreliuose, olimpiadose ir konkursuose, tenkina saviraiškos poreikius, ryšiai su kitomis institucijomis yra tikslingi ir daro teigiamą įtaką mokyklos veiklai, mokyklos vadovai yra kompetentingi ir įsipareigoję.

Žibartonių mokyklos vadovėms suteikta antroji kvalifikacinė kategorija. Greta kokybiško Lietuvos Respublikos valstybinės švietimo politikos įgyvendinimo turtinamas ugdymo turinys, formos ir metodai, vaiko socialinis patyrimas, ugdoma saviraiška ir kūrybingumas, diegiamos ugdymo novacijos, tam mokykloje suburiant komandas.

Mokykloje dirba pakankamai kvalifikuotų pedagogų, pedagoginės pagalbos specialistų bei aptarnaujančio personalo. Iš 22 pedagoginių darbuotojų ir mokytojų 19 proc. turi mokytojo metodinio kvalifikacinę kategoriją, 62 proc. – vyresniojo mokytojo, 19 proc. – mokytojo kvalifikacinę kategoriją. Švietimo vadybos požiūriu, šie rodikliai rodo kvalifikuotos metodinės veiklos organizavimo galimybes bei pasirengimą teikti aukštos kokybės ugdymo paslaugas.

Žibartonių mokyklos 100 metų šventės scenarijus yra mokyklos bendruomenės savastis, ir tik mokyklos šventės organizatoriai gali tiksliai paaiškinti scenarijaus sumanymus. Gerbiu Jūsų – Lietuvos Respublikos Seimo nario nuomonę bei požiūrį. Manome, kad susitikus su šventės organizatoriais ir išsiaiškinus šventės organizavimo sumanymus bei kontekstą būtų galima labiau suprasti mokyklos šventės organizatorių idėjų realizavimą.

Linkime Jums gerų darbų Lietuvai ir Panevėžio rajonui.

PRIDEDAMA:

1. Žibartonių pagrindinės mokyklos informacija apie veiklą ir pasiekimus, 8 lapai.
2. Panevėžio rajono laikraščio „Tėvynė“ (2012-06-02 Nr. 22 (6850) straipsnio „Žibartonių mokyklai – 100“ kopija, 2 lapai.
3. Daugiau informacijos mokyklos interneto svetainėje www.zibartonių.panevezys.lm.lt.

Pagarbiai

Skyriaus vedėjas Algirdas Kęstutis RIMKUS

ASMENYBĖS

Šiaulių berniukų (Juliaus Janonio) mokyklos Jonai ir jų nuopelnai

Ką tik praėjusių Joninių proga Šiaulių Juliaus Janonio gimnazijos istorijos Jono Krivicko muziejaus vadovas Dainoras SIDABRAS pristato keletą žymesnių janiečių Jonų, kurie vienaip ar kitaip nusipelnė šiai mokyklai, o didžiuma – ir Lietuvai.

Dabartinės Juliaus Janonio (tuometinės Šiaulių berniukų) gimnazijos istorijos pradžia susijusi su Šiaulių dvarininku **Jonu Jakševičiumi**, kuris 1846 m. pasirašė žemės pirkimo aktą ir sutiko padovanoti nemažą dalį nuosavos žemės būsimai mokyklai miesto centre, tuometinėje Gytarių gatvėje. Šis dosnus žmogus iškėlė tik vieną sąlygą: dvi jo giminės kartos už žemės paaukojimą turi būti atleistos nuo mokesčių už mokslą.

Praėjusį rudenį 160-metį šventusi gimnazija išugdė ištisą daug įvairių sričių atstovų. Vienas iš jų – medicinas **Jonas Nainys**, jis Šiaulių berniukų gimnazijoje mokėsi nuo 1905 iki 1912 m. J.Nainys buvo Šiaulių respublikinės ligoninės Terapijos skyriaus vedėjas, įgyvendino daug naujų diagnostikos ir gydymo būdų, pokario metais padėjo organizuoti terapinę pagalbą gyventojams, daug dėmesio skyrė jauniems specialistams.

Mokytojas **Jonas Murka** Šiaulių gimnazijoje dirbo sunkiais Lietuvai 1918–1921 m. Jis ne tik dėstė lietuvių kalbą, bet išleido ir vadovėlių, metodinės medžiagos liuanistikos klausimais, kuri buvo labai reikalinga jaunai Lietuvos valstybei ir mokyklai.

Šiaulių berniukų gimnazijoje dirbo vienas žymiausių tautinio atgimimo veikėjų **Jonas Šliūpas**, bendradarbiavęs su Jonu Basanavičiumi „Aušroje“, vėliau pats leidęs periodinius leidinius ir knygas. 1922–1923 m. dr. J.Šliūpas gimnazijoje dėstė lietuvių ir anglų kalbas, pasaulinę literatūrą, higieną. Savo pamokose ši iškili asmenybė pabrėždavo teisingumo, nepataikavimo, neveidmainiavimo vertybes.

Mokytojų mokytojas (taip jį vadino Jonas Krivickas) **Jonas Adomaitis** gim-

nazijoje dirbo 1925–1958 m. ir mokė šiauliečių gimtosios lietuvių kalbos bei išvertė į lietuvių kalbą nemažai užsienio rašytojų kūrinių. Vienas iš gimnazistų (baigęs mokyklą 1941 m.) **Jonas Bakšys**, dalyvaudamas mokyklos jubiliejuje, teigė, jog jam ir jo klasės draugams J.Adomaitis buvo mokytojo idealas.

Daug prie lietuvių pedagogikos ir psichologijos plėtotos jos pradžioje prisidėjo 1902 m. gimnaziją baigęs **Jonas Vabalas-Gudaitis**. Jis parašė ir išleido keletą veikalų, dėstė Kauno ir Vilniaus universitetuose.

Gimnazija turėjo ne tik mokinių ir mokytojų Jonų vardais, bet ir direktorių. Vienas iš jų – **Jonas Vencius**, jis J.Janonio vidurinei vadovavo nuo 1947 iki 1954 m. sunkiu Lietuvai stalininiu laikotarpiu. Kitas šios mokyklos vadovas buvo **Jonas Petrauskas**, vadovu dirbęs 1957–1962 m. Šį vadovą mokiniai vadino Kongu, nes jis buvo labai aukštas ir stambus.

Vienas ilgiausiai J.Janonio gimnazijoje dirbusių mokytojų – jos patriotas **Jonas Krivickas** – ne tik mokyklos, bet ir Šiaulių legenda. Lietuvių kalbą dėstė bemaž 40 metų, tiek pat laiko vadovavo paties įkurtam mokyklos muziejui, kuriam 2011 m. spalį suteiktas Jono Krivicko vardas. Šis žmogus už plačią ir prasmingą kraštotyrinę, kultūrinę ir visuomeninę veiklą Prezidento V.Adamkaus buvo apdovanotas Gedimino ordinu. Pažintinėse ekskursijose ir kelionėse jo įdomių pasakojimų su didžiu susidomėjimu klausydavosi ir jaunesnio, ir vyresnio amžiaus žmonės, todėl ši asmenybė tapo ne tik Garbės gidu, bet ir Garbės kraštotyrinin-

ku. J.Krivickas parašė ne tik mokyklos istoriją, bet ir knygų („Praskriejo kaip vėjas“, „Mokytojų mokytojas“) bei straipsnių į spaudą istorine, liuanistine, pedagogine tema. Jis papildė ir Šiaulių miesto Garbės piliečių gretas.

Seniausią Šiaulių mokyklą garsino ne tik medikai, mokslininkai, mokytojai, bet ir politikai. Vienas iš jų – Vasario 16-osios Akto signataras (šią gimnaziją baigė net 4 iš 20-ies pirmosios nepriklausomybės dokumento autorių) – **Jonas Vileišis**. Besimokydamas gimnazijoje, kurią baigė 1892 m., jis tapo Vinco Kudirkos šalininku, demokratinį idėjų puoselėtoju. Tarpukario Lietuvoje buvo ministrų kabinetų nariu, pirmuoju Lietuvos Respublikos pasiuntiniu Amerikoje, pirmuoju Kauno burmistru, pirmasis pradėjo leisti dienraštį „Vilniaus žinios“. Būdamas teisininku teigė, jog žmogaus interesai yra svarbiausia demokratijos sąlyga.

Na, o dabar mokykloje Jonams atstovauja chemijos mokytoja **Janina Eigirdienė**, mokiniai **Jonė Urniežiūtė** (daugelio muzikinių konkursų laureatė), abiturientas **Jonas Tamulis** (savo šmaikščia vaidyba ne kartą pralinksminęs gimnazijos bendruomenę daugelyje spektaklių).

Dainora Sidabro nuotr.

Kėlė kvalifikaciją Anglijoje

Varėnos „Ažuolo“ gimnazijos anglų kalbos mokytoja **Ramunė Kašėtienė** parašė „Dialogui“ apie „dvi turingas savaites“ Anglijoje, Maidstone mieste. „Pirmąją savaitę įtemptai dirbau, gilinau savo dėstomo dalyko žinias, tobulinau mokymo įgūdžius kartu su anglų kalbos mokytojais iš kitų šalių. Paskaitos vyko kasdien nuo ryto iki vakaro, tačiau visiškai neprailgo ir nevargino, nes dėstytojas buvo labai energingas, turintis humoro jausmą ir kupinas naujų idėjų. Lektorius pateikė autentiškos medžiagos mokinių žodynui turtinti, paskatino naujai pažvelgti į jau žinomus mokymo metodus, padedančius motyvuoti mokinius, supažindino su švietimo naujovėmis Europoje. Ne tik mokėmės, bet ir dalijomės patirtimi su mokytojais iš kitų šalių, išklaušėme paskaitą apie britų švietimo sistemą, dalyvavome diskusijose apie įvairias mokymo aktualijas ir problemas, pristaciau savo šalį ir mokyklą. Antrąją savaitę lankėmės bendrojo lavinimo mokyklose: stebėjau pamokas, dalyvavau mokinių asamblėjoje, bendravau su mokiniais bei jų mokytojais“, – apie Comenius programos kvalifikacijos tobulinimo kursų pasakoją pedagogė.

Tarp Vilniaus ir Maskvos

Vilniaus Gabijos gimnazija ir Maskvos Jurgio Baltrušaičio vidurinė mokykla jau kelerius metus vykdo tarptautinį mokinių mainų projektą. „Tai dar gana „jaunas“, didelį mokinių susidomėjimą keliantis projektas“, – rašo „Dialogui“ rusų kalbos mokytoja Marytė PUZAITĖ ir geografijos mokytoja Loreta URBYTĖ. Pedagogės dalijasi...

Jurgio Baltrušaičio vidurinė

Maskvos J. Baltrušaičio vidurinė mokykla – neįprasta Rusijos valstybinė mokykla. Mokomoji kalba šioje mokykloje yra rusų, tačiau joje dėstoma lietuvių kalba, lietuvių liaudies tradicijos, daina ir šokis, Lietuvos istorija ir geografija. Mokykloje mokosi Rusijos ir Lietuvos piliečiai. Atvykstantiesiems į mokyklą iš Lietuvos organizuoti rusų kalbos bei tikslųjų mokslų adaptaciniai kursai, taip pat adaptaciniai lietuvių kalbos kursai maskviečiams, atvykusiems iš kitų Maskvos mokyklų. Lietuvių kalbos moko mokytojai, atvykę iš Lietuvos, mokymas vyksta trimis lygiais: A – lietuvių kalba kaip gimtoji, B – lietuvių kalba kaip užsienio, C – lietuvių kalba kaip antroji užsienio kalba, kurios mokomasi nuo II klasės. Mokykloje mokosi 18-os tautybių vaikai. Dauguma vaikų iš mišrių rusų ir lietuvių šeimų.

Mokykla įkurta 1992 m. Nuo pat įkūrimo mokyklai vadovauja Solveiga Valatkaitė. Ji apdovanota garbės raštais, garbės ženkliu „Už pedagoginius išsikojimus“, Rusijos Federacijos bendrojo lavinimo įstaigos garbės darbuotojo medaliu. Mokyklos direktorė yra nusipelnusi Rusijos Federacijos mokytoja. Už 2005 m. veiklą S. Valatkaitė tapo projekto „LT tapatybė“ laureate.

1995 m. mokykla persikėlė į naują pastatą. Šiandien mokykla vadinasi Maskvos Jurgio Baltrušaičio lietuvių etninės kultūros bendrojo lavinimo vidurinė mokykla Nr. 1247.

■ Atsiveikinimo akimirka Maskvos geležinkelio stotyje

Štai su tokia neįprasta Rusijos mokykla 2007 m. lapkritį ir 2008 m. gegužę įvyko pirmieji mokinių mainai – projektas „Lietuvių kalba – lietuviškoje mokykloje, rusų kalba – rusiškoje mokykloje“. Vėliau bendradarbiavimas tęsėsi 2009 metais ir štai šiemet...

Vėl tame užburiančiame mieste...

Puoselėjant glaudžius ryšius bei mokinių norą tobulinti rusų kalbos žinias, šį balandį 11 Gabijos gimnazijos mokinių ir 2 mokytojos vėl lankėsi Maskvoje ir dalyvavo mainų programoje „Lietuvių kalba lietuviškoje mokykloje, rusų kalba rusiškoje mokykloje. Etnokultūros aspektai ug-

dat tarpkultūrinę kompetenciją“. Vilniečiai gyveno rusų mokyklos mokinių šeimose ir kartu su jais lankė pamokas, kuriose galėjo gilinti rusų kalbos žinias, susipažinti su mokyklos gyvenimu, įgijo vertingos patirties. Gabijiečiai lankėsi ne tik pamokose, bet stebėjo ir mokyklos teatro „Kaukė“ bei šokių kolektyvo „Šaltinėlis“ pasirodymus. J. Baltrušaičio mokyklos lietuvių kalbos mokytojų prašymu vykdė projektą, ėmė interviu iš jaunesnių maskviečių mokslo draugų lietuvių kalba, maskviečiai vėliau pateikė klausimų, bendrauta ir rusiškai. Tai buvo gera abipusė patirtis mokantis ir tobulinant kalbų žinias.

Po pamokų mokiniai, lydimi mokytojų, susipažino su Maskvos kultūros, istori-

jos objektais: aplankė L. Tolstojaus, Sidabro amžiaus, Kremliaus muziejus, Tretjakovo galeriją, Raudonąją aikštę, Kristaus Išgelbėtojo cerkvę, vienuolyną *Sergijev Posad*, turėjo neeilinę galimybę Maskvos muzikiniame teatre stebėti ir klausyti operą „Sevilijos kirpėjas“.

Mokiniams vis sunkiau išsiskirti su naujaisiais draugais, įsimintinu ir užburiančiu miestu. Tai leidžia nenutrūkti šiam bendravimui ir bendradarbiavimui. Tokios mainų programos patvirtina, kad mokiniams reikia išeiti iš savos aplinkos, savo „kiemo“, pamatyti juos supantį pasaulį, pažinti naujas kultūras, naujus žmones, tobulinti kalbos žinias ir būti pilietiškai aktyviems.

Integravimas per mokymą skaityti

Rokiškio suaugusiųjų mokymo centras su partneriais iš Italijos, Latvijos, Lenkijos, UK ir Turkijos dalyvauja tarptautiniame *Grundtvig* mokymosi partnerystės projekte „Europos skaitytojų klubas – efektyvus etnokultūrinis bei socialinis migrantų integravimas į priimančią visuomenę ir bendriją“. Pagrindinis projekto tikslas – remiantis Europos skaitytojų klubo veikla parengti darbo su migrantais metodinius apžvalgus. Įvairios projekto veiklos turi padėti migrantams išmokyti geriau skaityti bei integruotis į priimančios šalies, rajono visuomenę. Projektas yra skirtas dviem grupėms: migrantams ir su suaugėliais dirbantiems įvairių sričių specialistams. Projekto koordinatore **Violėta Deksnienė** „Dialogui“ pasakoja: „Visose šalyse jau yra įkurti skaitytojų klubai, kuriuose noriai lankosi migrantai iš įvairių šalių. Pirmas projekto uždavinys buvo perskaityti A. de Sent-Egziuperi knygą „Mažasis princas“. Susitikimo Rokiškyje metu partneriai diskutavo apie iškilusius sunkumus ir patirtus išspūdžius. Visos šalys yra labai skirtingos, organizacijos dirba skirtingose srityse, todėl diskutuoti buvo įdomu: nors dalyviai skaitė tą pačią knygą, kiekvienos šalies migrantai į pateiktus klausimus atsakinėjo skirtingai...“

➤ MOKYKLOSE

Tytuvėniškiai lankėsi Latvijoje

Kelmės r. Tytuvėnų gimnazija ir Latvijos Ogrės r. Kegumo vidurinė komercijos mokykla bendradarbiauja nuo 2005-ųjų. Mokyklų vadovai Irma Stankuvienė ir Edgars Vinkis yra pasirašę bendradarbiavimo sutartį. Šie saitai mokinių bei mokytojų bendruomenėms leidžia keistis delegacijomis, dalintis patirtimi, rengti seminarus, sužinoti švietimo sistemų bei pedagogų darbo ypatumus, lyginti mokinių bei mokytojų veiklos aspektus, domėtis socialiniu bei kultūrinio šalių gyvenimu, plėsti akiratį. Šiems mokslo metams baigiantis tytuvėniškių mokytojų delegacija lankėsi Latvijoje. Šį kartą programa buvo pažintinė-pramoginė.

„Mokykla pasitiko svečius labai pasikeitusi, renovuota. Skirtingai nuo tytuvėniškių visiškai atnaujintos gimnazijos, Kegumo mokykla renovuota daugiau iš išorės...“ – pasakoja „Dialogui“ Tytuvėnų gimnazijos mokytoja **Bronislava Buchienė**. Pasak pedagogės, Latvijoje, kaip ir mūsų krašte, mažėja vaikų, todėl mokyklos jungiamos bei uždaromos. Kegumo vidurinė komercijos mokykla turėjo prijungtus du skyrius – jie nuo kitų mokslo metų bus panaikinti. Mokinių mažėja, bet valstybės rūpinimasis vaikais nyksta. Visi pirmų klasių mokiniai maitinami nemokamai iš valstybės, o visi antrokai–šeštokai – iš savivaldybės lėšų.

KTU vasaros stovykla Kapitoniškėse

Penkias dienas Kauno technologijos universiteto (KTU) Vaižganto vidurinės mokyklos visi VI–VII klasių mokiniai dalyvavo edukacinėje vasaros stovykloje. Užsiėmimus mokiniams vedė KTU studentai, jiems talkino 7 mokytojai. Mokiniai pasidalino į dvi grupes. Kai viena grupė dirbo patalpoje, kita darbus atlikinėjo lauke, po to keitėsi. Lauke buvo taikomi žaidybiniai aktyvaus mokymosi metodai, o patalpoje – tiriamoji veikla naudojantis universiteto mobiliąja laboratorija. Atlikti statistiniai tyrimai, gauti duomenys surašyti į dažnių lenteles, nubraižytos diagramos, tyrimo rezultatai apibendrinti, padarytos išvados.

Mokiniai neslėpė džiaugsmo, kad pamokų laiką galima praleisti taip linksmai. „Mes matėme įvairias optines apgaulės ir žiūrėjome skaidres apie akies sandarą. Mums patiko studentai, kurie paskaitas vedė labai įdomiai. Mes daug ką sužinojome apie klausą, regą, skonį, lytėjimą ir daug kitų dalykų. Kapitoniškės – jėga!“ – vienu balsu kalbėjo jie.

Švietimo progresas be socialinio dialogo – utopija

Audrius JURGELEVIČIUS,

Lietuvos švietimo profesinės sąjungos pirmininkas

Birželio 20–21 d. Lietuvos švietimo profesinė sąjunga (LŠPS) organizavo projekto „Socialinės partnerystės plėtra ir kolektyvinių derybų skatinimas šalies švietimo sektoriuje“ (Projekto Nr. VP1-1.1-SADM-02-K-01-001) seminarą „Mokymai dėl šakos kolektyvinės sutarties“ apie galimybes Lietuvoje pasirašyti nacionalinę švietimo kolektyvinę sutartį. Tai būtų pirmas kartas nepriklausomos Lietuvos istorijoje, kai dėl esminių švietimo sprendimų būtų sutarta, o ne veikiamas pagal principą „nuleista iš viršaus“.

Seminare, kuriame lygiomis dalimis dalyvavo profesinės sąjungos ir Švietimo ir mokslo ministerijos (ŠMM) atstovai, buvo svarstomi įvairūs tokios sutarties reikalavimų klausimai, teisiniai ir organizaciniai jos pasirašymo aspektai, galimas tokios sutarties turinys. Nors ne vienu atveju nuomonės nesutapo, tačiau pagrindinis seminaro dalyvių išsakytas leitmotyvas buvo kartojamas visų lūpomis – dėl svarbiausių dalykų švietime būtina suderinti įvairių suinteresuotų pusių nuomones ir susitarti.

Tokie dokumentai, kaip kolektyvinė sutartis, negali atsirasti be plataus socialinio dialogo visos šalies švietimo mastu, todėl būtina kalbėti apie tokio dialogo būtinumą bei naudą.

Šiame straipsnyje pabandyčiau aptarti tris problemas: kas yra socialinis dialogas, ar šiaandien Lietuvos švietimo sistemoje jis vyksta ir ar jis reikalingas šalies švietimo progresui.

Socialinis dialogas, arba socialinė partnerystė, tai teisės aktuose, visų pirma Darbo kodekse, labai aiškiai apibrėžta procedūra. Teisės aktai aiškiai nustato socialinės partnerystės šalis – darbuotojų ir darbdavių atstovus ir jų organizacijas. Apibrėžtos ir socialinės partnerystės formos – dalyvavimas dvišalių ir trišalių komitetų veikloje, abipusės konsultacijos priimančioms darbuotojams svarbius sprendimus ir kolektyvinių derybų vedimas bei kolektyvinių sutarčių pasirašymas. Numatyti ir socialinės partnerystės principai, kurių svarbiausi yra: laisvos kolektyvinės derybos, šalių lygiateisiškumas, tarpusavio kontrolė ir atsakomybė bei realus įsipareigojimų vykdymas.

Nesant gilių socialinio dialogo tradicijų ir kol iki galo nėra sutvarkyta šalies teisinė bazė, pasitelkti galima ir Tarptautinės darbo organizacijos (TDO) dokumentus bei konvencijas, kurių laikytis Lietuva įsipareigojo tapdama šios organizacijos nare. Yra net keturios TDO konvencijos – Nr. 87, Nr. 98, Nr. 151, Nr. 154, kurios laikomos svarbiomis nagrinėjant darbo santykius ir socialinį dialogą. Ypač reikia atkreipti dėmesį į 154 TDO konvenciją „Dėl

kolektyvinių derybų skatinimo“, kurioje nurodoma, jog kolektyvinėms deryboms negali kliudyti „procedūros taisyklių nebuvimas arba tokių taisyklių neadekvatumas ar netinkamumas“. Būtent šią nuostatą dažnai pamiršta švietimo valdžia, ieškodama preteksto išvengti realios socialinės partnerystės su darbuotojų atstovais. Apibendrinant, kas jau pasakyta, galima drąsiai tvirtinti, kad teisinės prielaidos socialiniam dialogui Lietuvoje yra, tetrūksta geros valios joms įgyvendinti.

Kitas klausimas – ar vyksta socialinis dialogas šalies švietimo sistemoje. Minstru tapus liberalui G.Steponavičiui, nuolat kalbama apie būtinumą tartis, bet tarimasis suprantamas tik kaip „ministeriškas“ kalbėjimas „iš viršaus“. Kartu ministerijos vadovai nepamiršta pamokyti profesinių sąjungų, kad mokyklų savininkai ir darbdaviai yra savivaldybės, kuriose ir turėtų, anot G.Steponavičiaus, vykti pagrindinis socialinis dialogas. Deja, realybė yra tokia, jog svarbiausius mokytojams sprendimus vienasmeniškai priiminėja ministras, o savivaldybės bei mokyklos šiuos sprendimus kone paraidžiui privalo vykdyti, todėl galimybės tartis yra minimalios.

Šiuo metu ministerija faktiškai nustato mokyklų finansavimo tvarką – mokinio krepšelio metodiką, kurią tvirtina Vyriausybė. Ministras nustato mokytojų darbo apmokėjimo tvarką ir darbo užmokesčio dydį, kvalifikacinius reikalavimus mokytojams, jų kvalifikacijos kėlimo bei atestacijos tvarkas, apibrėžia mokytojo pareigybei numatytas funkcijas ir atlieka kitas, faktiškai darbdaviui priskirtinas, funkcijas, nors, formaliai sekant įstatymo raide, ministerija nėra prilyginama darbdavių organizacijai nacionaliniu lygmeniu.

Todėl ir profesinės sąjungos, siekiančios socialinio dialogo nacionaliniu lygmeniu, atsiduria akligatvyje – nacionaliniu lygmeniu esminius sprendimus priiminėjanti ministerija kratosi atsakomybės, ją versdama savivaldybėms ir mokyklų direktoriams. Šiaandien Lietuvoje susiklostė paradoksali situacija – aktyviausias socialinis dialogas vyksta mokyklų lygmeniu, kur tarimosis galimybės realiai yra pačios mažiausios. Vos daugiau nei 10 proc. šalies švietimo įstaigų yra pasirašytos kolektyvinės sutartys, kuriose užfiksuoti per socialinį dialogą sutarti dalykai.

Savivaldybių (o jos yra absoliučios daugumos švietimo įstaigų steigėjos bei savininkės) lygmeniu nėra nė vienos kolektyvinės sutarties, tėra keli susitarimai, kuriuose didžioji dalis nuostatų yra labai deklaratyvios. Tiesa, negalima sakyti, kad nacionaliniu lygmeniu švietime jokios socialinės partnerystės

nėra, – 2009 m. LŠPS ir Lietuvos aukštųjų mokyklų profesinių sąjungų susivienijimo iniciatyva prie LR trišalės tarybos sukurtas Švietimo komitetas, kuriame trišaliu pagrindu svarstomi kai kurių teisės aktų projektai. Tačiau valdžios institucijos ne itin linkusios kreipti dėmesį į komiteto nuomonę.

2012 m. kovo 1 d. imtas vykdyti ES lėšomis finansuojamas socialinės partnerystės projektas, kuriame LŠPS partneriais pasikvietė dalyvauti ŠMM bei 11 šalies savivaldybių (Vilniaus, Kauno, Panevėžio, Šiaulių miestų, Marijampolės, Visagino, Elektrėnų bei Ukmergės, Rokiškio, Pasvalio, Joniškio rajonų) ir per 40 mokyklų. Projekto tikslas – paruošti ir pasirašyti kolektyvines sutartis mokyklose projekto partnerėse, teritorines kolektyvines sutartis savivaldybėse ir nacionalinę šakos sutartį su ŠMM.

Apibendrinant visa, kas pasakyta, galima daryti išvadą, jog socialinis dialogas šalies švietimo sistemoje vyksta chaotiškai, neefektyviai, o pagrindinės to priežastys – ŠMM nenoras lygiateisiškai tartis su mokytojų profesinėmis sąjungomis ir prisiimti realią atsakomybę už leidžiamus teisės aktus.

Trečias klausimas – ar socialinis dialogas gali prisidėti prie šalies švietimo progreso. Šią problemą panagrinėkime kiek kitu rakursu, iškeldami klausimą: koks mokytojas reikalingas XXI a. Lietuvos mokyklai? Dėl esminių gero dabarties mokytojo savybių sutaria visi: jis turi būti inovatyvus, atsakingas už savo darbo rezultatus, jaustis orus, didžiulis savo pasirinkta profesija, o svarbiausia, – mokyti mokinius savo pavyzdžiu. Būtent toks mokytojas laiduos sėkmingą Lietuvos švietimo sistemos raidą. Deja, toli gražu ne visi mokytojai gali pasigirti visomis minėtomis savybėmis.

Kur slypi pagrindinė priežastis, neleidžianti šiandienos pedagogui vadintis geru mokytoju? Pateiksiu savo atsakymą: to priežastis yra realaus socialinio dialogo nebuvimas, dėl to mokytojai nejaučia, kad jie patys, jų nuomonė valdžiai yra įdomi. Kodėl daugelis mokytojų bijo naujovių? Atsakymas vienas – visos jos „nuleidžiamos iš viršaus“, nesitarant su mokytojais, o dažnai ir prieštaraujant jų nuomonei.

Paskutinis pavyzdys – per jėgą ministerijos stumiama nauja pedagogų kvalifikacijos kėlimo sistema, kurios įdiegimo neigiamas pasekmes aiškiai yra įvardijusi plačioji švietimo visuomenė. Kodėl mokytojai ima vis mažiau jaustis atsakingi už savo veiklos rezultatus? Atsakymas tas pats – „iš viršaus nuleidžiamos“ naujovės yra jiems svetimos, nesuprantamos, todėl ir nepriimamos kaip savos.

Ryškus to pavyzdžiai – mokyklos vi-

daus auditas, planuotas kaip priemonė mokyklai bei mokytojui įsivertinti savo veiklos teigiamas ir neigiamas puses, tačiau virtęs formalia, niekam nereikalinga, bet atlikti būtina procedūra. Tokioje situacijoje apie atsakomybę už audito rezultatus kalbėti yra naivu. Kodėl retas mokytojas gali tapti pavyzdžiu savo mokiniams? Deja, atsakymas tas pats – perfrazuodamas mintį „vergas neišaugins laisvo žmogaus“, teigiu: mokytojas, nesijaučiantis atsakingu pilietinės visuomenės nariu, negali tokiu išugdyti ir mokinio.

Ką įtaigaus apie pilietinę poziciją, būtinumą ją reikšti ir ginti mokiniams gali pasakyti mokytojas, bijantis mokyklos vadovo, jo darbo tikrinančių savivaldybės ar ŠMM klerkų? Kaip demokratinius valdymo principus mokykloje gali diegti jos direktorius, pats drebantis prieš savo valdžią ir akklai vykstantis jos nurodymus, o savo bejėgiškumą dažnai išliejantis ant su jo nuomone nesutinkančių mokytojų? Kur gali demokratinės šalies švietimą nuvesti ministras, manantis vienintelis žinąs, ką ir kaip daryti švietimo progreso labai ir net Konstituciniame Teisme randantis „pažangos priešus“?

Ir svarbiausia – kada mokytojas gali jaustis oriu, didžiulis savo pasirinkta profesija? Atmesiu mažai argumentuotus prasiūmus, kad tai nulemia didelis atlyginimas ar įstatymiškai įtvirtintas švietimo prioritetas. Pagrindinė prielaida mokytojui pasijusti oriam ir vertinti savo profesiją bus sukurta tada, kai jam nebereikės veidmainiauti, t. y. sakyti viena, o daryti visai kita. Aukštai iškėlęs galvą jis galės vaikščioti tik tada, kai jausis ne menku sistemos sraigteliu, turinčiu besąlygiškai priimti ir vykdyti valdžios nurodymus, o profesionalu, kurio kompetentinga nuomonė yra svarbi visais lygiais priimančioms švietimo sprendimus – pirmiausia tiesiogiai susijusius su jo darbu.

Ir kalbant apie mokytojo profesijos unikalumą, jos neprilygstamą vertę visų pirma derėtų pabrėžti, kad pedagogas gali sėkmingai perduoti mokiniams tik tas vertybes, kurias išpažįsta ir pagal kurias gyvena bei dirba pats.

O kolektyvinei mokytojų nuomonei išgirsti socialinis dialogas, socialinė partnerystė tarp mokytojams atstovaujančių profesinių sąjungų bei darbdavių yra tinkamiausia ir vienintelė priemonė ir jos, deja, šiandieninėje Lietuvoje labai trūksta.

Apibendrinamas išsakytas mintis drąsiai teigiu, jog socialinis dialogas tarp mokytojų profesinių sąjungų ir darbdaviams atstovaujančių organizacijų yra sėkmingos švietimo sistemos raidos Lietuvoje laidas.

„Socialinės partnerystės plėtra ir kolektyvinių derybų skatinimas šalies švietimo sektoriuje“

Lietuvos 2007–2013 metų laikotarpio Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 1 prioriteto „Kokybiškas užimtumas ir socialinė aprėptis“ VP1-1.1-SADM-02-K priemonė „Socialinio dialogo skatinimas“ kvietimas Nr. 01. Projekto Nr. VP1-1.1-SADM-02-K-01-001.

■ Šventosios pagrindinė mokykla vasarą pasitiko jaunųjų talentų festivaliu „Žuvėdros skrydis – 2012“.

Jaunųjų talentų festivalis Šventojoje

Šventosios pagrindinė mokykla vasarą pasitiko jaunųjų talentų festivaliu „Žuvėdros skrydis – 2012“. Tai jau penktus metus mokykloje gyvuojanti tradicija, sukviečianti bendram baigiamajam mokslo metų renginiui kolektyvus iš įvairių Lietuvos mokyklų. Mokiniai šoka, dainuoja, vaidina, pristato įvairias menines kolekcijas ar kitaip demonstruoja savo kūrybinius gebėjimus. Kolektyvų vadovai turi progą pabendrauti, pasidalinti gerąja darbo patirtimi.

Šiemet „Žuvėdros skrydis – 2012“ Šventojoje prasidėjo iškilmingu festivalio vėliavos, sukurtos dailės mokytojos Audronės

Bukauskienės, iškėlimu ir dalyvių eitynėmis per miestelį: muzika, dainos, linksmas folklorinių instrumentų triukšmas buvo tikrai įspūdinga įžanga į atostogas ir Šventosios kurorto vasarą.

Festivalio metu mokinių kolektyvai pristatė tai, ką geriausio sukūrė šiais mokslo metais. Jaukiu folkloriškumu, išradingu liaudies šokių, dainų įkomponavimu žavėjo Kretingos r. Jokūbavo Aleksandro Stulginskio pagrindinės mokyklos dramos būrelio parengta K.Binkio „Tamošiaus Bekepurio“ inscenizacija (vadovė mokyt. Rima Stuopelienė). Subtilia scenografija, aukštu meniniu meistriškumu žiūrovus nustebi-

no Plungės „Ryto“ pagrindinės mokyklos alternatyvios mados studija „Ažūrė“, pristatydamą rūbų kolekcijas „Sparnuotieji sapnai“ ir „Avatarės“ (vadovė mokyt. Irena Platakienė). Kokius patrauklius rūbus galima sukurti iš paprasto lietuviško lino, kaip įspūdingai galima demonstruoti modelius etnokultūrinio šokio fone, parodė tos pačios mokyklos dekoratyvinės tekstilės būrelis (vadovė mokyt. Adilija Kudzevičienė), pristatydamas kolekciją „Saulės pasaka“. Gaiviais modernu vėjais dvelkė Šventosios pagrindinės mokyklos šokėjų grupės „Silent dance“ (vadovas mokyt. Gintautas Venslovas) pasirodymas: įspūdingas „Ty-

lusis šokis“, kaip akibrokštas šiuolaikinio jaunimo pamėgtam diskotekų triukšmui, sulaukė itin karštų aplođismentų. Festivalio dalyviai turėjo progą paklausti ir bendraamžių ansamblių bei solistų atliekamų šiuolaikinių populiariosios muzikos dainų (vadovės mokyt. Romena Zabielenė ir Kristina Rimienė).

Projektą „Žuvėdros skrydis – 2012“ koordinavo Šventosios pagrindinės mokyklos anglų kalbos mokytoja Ingrida Griškėnienė.

*Nijolė ŠAUKLIENĖ,
Šventosios pagrindinės
mokyklos mokytoja*

Nuo bičių iki raketų paleidimo šachtų

Radviliškio r. Pociūnėlių pagrindinės mokyklos vyr. socialinė pedagogė **Danutė Garuckienė** parašė „Dialogui“ apie mokykloje dvi savaites vykusią vaikų vasaros poilsio stovyklą „Gerumo spindulėlis“.

Mokinukai vyko į Panevėžio kraštotyros muziejų, ten dalyvavo edukacinėse programose „Šventas gamtos pasaulis“, „Bitelės istorija“, „Keliuonė laiku“, aplankė Žemaitijos nacionalinio parko Militarizmo ekspoziciją. Programų metu vaikai susipažino su lietuvių tautosaka, kuri savaip aiškina gyvūnų išvaizdos kilmę, gavo žinių apie senuosius Lietuvos gyventojus, jų gamtos suvokimą. Išgirdo stovyklautojai, kaip lietuviai bitininkavo senovėje, sužinojo, kokius bičių produktus pirkliai gabeno į tolimas šalis. Iš kurio mokėsi gaminti žvakeles, auginti ridikėlio sėklą. Trumpai pabėgę nuo civilizacijos vaišinosi tradiciniais senoviniai patiekalais, kuriuos patys pagamino.

Vyresnieji mokiniai vyko į Žemaitijos nacionalinį

parką. Ten jie susipažino su buvusią sovietinės armijos termobrandaolinių raketų paleidimo aikšte, apžiūrėjo 27 m gylio šachtą, sovietinės armijos atributiką... Be to, mokiniai rinko šiukšles miestelio parke, šalikelėse: darbas nesunkus, kai šalia yra žaidimai, dainos, kūrybinė veikla iš surinktų atliekų.

Padirbėjo stovyklautojai ir mokyklos muziejuje, kurį globoja, prižiūri buvusi mokyklos mokytoja Valerija Sirtautienė. Merginoms teko pinti ir rišti virveles, valyti dulkes, o ypatingą malonumą teikė mokytojos pasakojimai apie senuosius Pociūnėlių gyventojus.

„Paskutinę stovyklos dieną iškylavome prie užtvankos. Maudėmės, kūrėme laužą, gaminome iešmus iš medžio šakų, kepėme dešreles, žaidėme tinklinį. Merginoms teko paragauti pirmųjų saulutės spindulių prinokintų žemuogių...“ – pasakoja Pociūnėlių pagrindinės mokyklos socialinė pedagogė D.Garuckienė.

Ir žmogui su Dievu susidraugauti reikia laiko...

Tradicinė dieninė vaikų vasaros poilsio stovykla „Spinduliukai“ organizuota Šiaulių Tėvo Benedikto Andruškos pradinėje mokykloje. Stovyklavo 44 šios mokyklos mokiniai, pusė jų – socialinę paramą (nemokamus pusryčius ir pietus) gaunančių šeimų vaikai, – praneša „Dialogui“ **Vilma Klumbytė**. Stovyklautojai lankėsi Šiaulių universiteto Botanikos sode, vyko į Zokniuose įsikūrusią aviacijos bazę, užsuko į Trečiosios priešgaisrinės komandos garažus, dalyvavo P.Višinskio viešosios bibliotekos edukaciniuose užsiėmimuose. Šiaulių dramos teatro užkulisų paslaptis stovyklautojams atskleidė aktorė M.Šaltytė...

„Didelį įspūdį stovyklos dalyviams paliko užrištomis akimis ir basomis nueitas paslapčių takas, kuriame vaikai atpažino smėlio švelnumą ir akmens kietumą, išbandė šalto ir šilto vandens kontrastą... Paskutinę stovyklos dieną su vaikais Šv. Jurgio bažnyčioje nuotaikingai bendravo jaunimo kapelionas kun. T.Rudys, pabrėžęs, jog taip, kaip ir žmogui su žmogumi, taip ir žmogui su Dievu reikia laiko, kad susidraugautų, taptų draugai. Pabuvę bažnyčioje, stovyklautojai aplankė saldainių fabriko „Rūta“ Šokolado muziejų ir išbandė Saulės terasos žaidimų aikštelės tvirtumą“, – pasakoja V.Klumbytė.

Šventė šauniesiems mokiniams

Jau tradicija tapusi Gabijų mokinių šventė Pranciškonų gimnazijoje (Kretinga) ir šiemet pakvietė geriausius, aktyviausius mokinius kartu pasidžiaugti per mokslo metus pasiektais rezultatais, – praneša „Dialogui“ mokyklos jaunųjų žurnalistų būrelio narė **Inesa Rinkevičiūtė**. Pirmąkart gimnazijos ugdytiniai pasveikinti kiek kitaip – kultūrinę išvyką pakeitė iškilmingas renginys, į kurį pakviesti mokiniai, jų tėveliai, mokytojai. Net 83-ims gimnazijos mokiniams įteikti padėkos raštai už puikų ar labai gerą mokymąsi, laimėjimus įvairiose olimpiadose, konkursuose. Pasidžiaugta šventiniu koncertu.

Gamtosauga ir Bažnyčia

Dvi informacijas „Dialogas“ gavo iš Molėtų gimnazijos. Mokyklos vykdomo gamtosaugos projekto „SOS Nature“ komanda parašė apie savo baigiamąjį vizitą Saragojoje (Ispanija). „Lankydamiesi specialiajame ugdymo centre „Oliver“ susipažinome su neįgaliųjų ugdymo sistema, įdarbinimo galimybėmis. Turėjome galimybę pasigrožėti Pirėnų kalnais, aplankėme muziejų kompleksą: romėnų laikų amfiteatrą, uosto, susirinkimų pastatų išlikusias dalis“, – pasakoja projekto dalyviai.

Jolanta Liubeckaitė parašė apie Jo Ekscelencijos Kaišiadorių vyskupo J.Ivanausko, Molėtų šv. apaštalo Petro ir Povilo parapijos klebono monsinjoro K.Kazlausko bei dar kelių Bažnyčios atstovų apsilankymą gimnazijoje. Direktorės pavaduotoja ugdymui Genovaitė Marcinkėnienė supažindino dvasininkus su gimnazijos istorija, veikla, pristatė įvairias mokinių akcijas. Vyskupas J.Ivanauskas pasidžiaugė, kad gimnazija gražiai bendradarbiauja su Bažnyčia, ir mokyklą palaimino.

DIALOGAS

su

■ Žmonių kalbą įvaldžiusi šimpanzė Washoe

Dailininkė Moja

Šimpanzė Moja – nepaprastas gyvūnas. Ko gero, vienintelis toks tarp gentainių. Ji piešia. Konkrečius objektus. Aišku, savu, beždžionišku supratimu. Štai viename piešinyje – tai, ką Moja laiko paukščiu. Nesvarbu, kad linijos greičiau primena žuvį, svarbu, kad joms Moja suteikia atitinkamą reikšmę. Iš kur mes visa tai žinome? Ogi pati šimpanzė papasakojo.

Kaip ir dar keletas šimpanzių bei viena gorila, Moja sugeba kalbėti. Ji įvaldžiusi kalbą, kurios niekas negirdi – tai amerikietiška gestų kalba – ASL (*American Sign Language*). Šia kalba naudojasi šimtai tūkstančių klausų praradusių amerikiečių.

Kai Moja pirmąsyk popieriaus lape pavaizdavo paukštį, jos mokytojas taip nustebė, kad, nepatikėjęs savo akimis, davė jai ženklą: „Tęsk.“ Bet šimpanzė atsakydama patrynė delną į delną. Gestas reiškė: atlikta. „Kas tai?“ – paklausė mokytojas. Ir buvo didžiai pritrenktas, kai Moja pridėjo didįjį ir rodomąjį pirštus prie lūpų: gestas atitiko žodį „paukštis“.

Nuo to laiko beždžionė plėtė savo kūrybos sferą: piešė gėles, žolę ir kažką, ką pavadino kate. Moja piešė net pagal užsakymą: prašoma pavaizduoti uogą, darydama tai parinkdama atitinkamas spalvas...

Pradžia

Visa tai – tik keli iš daugybės fenomenalių faktų, atsiskleidusių, užmezgus glaudesnę kontaktą su gyvūnais. Šie eksperimentai vykdomi JAV Nevados valstijoje esančiame mokslinių tyrimų centre. Jis įsikūręs kalnuotame rajone, 2200 metrų aukštyje. Kažkada čia būta fermos. Beatrix ir Allenas Gardneriai įsigijo ją ir pasirūpino kiek galima labiau izoliuoti nuo išorės pasaulio. Jie norėjo išvengti smalsuolių.

Tyrimų pradžia buvo gana atsitiktinė. Vienąsyk Gardneriai, psichologai iš Nevados valstijos universiteto, pamatė filmą apie šimpanzė Vicki, išmokyta išarti septynis angliškus žodžius. Beždžionėlei išarti tuos žodžius sekėsi akivaizdžiai labai sunkiai, taigi eksperimentas buvo pripažintas nerezultatyviu. Tačiau vaizdo įrašo transliacijos metu kažkas nutiko garsui ir tai suteikė Gardneriams progą atkreipti dėmesį į gestus, kurių griebėsi beždžionė dėdama pastangas išarti reikiamus garsus. „O gal įmanoma išmokyti šimpanzė gestų kalbos – būtent ASL, kadangi ji jau egzistuoja?“ – pamanė mokslininkai.

Pirmuoju gyvūnu, bandymo dalyviu, tapo Washoe, vienuolikos mėnesių šimpanzės patelė, sugauta Afrikoje po to, kai jos motina buvo nušauta ar numirė.

Iškalbingoji Washoe

Kaip Washoe buvo mokoma ASL kalbos? Siekiant, kad ji išmoktų, pavyzdžiui, ženklo „skrybėlė“, jai buvo parodytas šis objektas, vėliau beždžionės letenėlė buvo uždėta ant jos galvos – tokiu gestu žymima skrybėlė. Kaip paskatinimą už išmoktą gestą Washoe gaudavo razinų. Parodę šimpanzei gėlę ir privertę ją pirštais paliesti nosį, išmokė kito „žodžio“. Gyvūnas greitai įsisavindavo žinias ir netrukus razinų jau nebereikėdavo – paskatinimu tapo pats mokymasis.

Taigi Gardneriai pamatė, kad Washoe labai nori mokytis. Įvaldžiusi aštuonis pir-

muosius gestus, ji pamėgino jų pagalba sudarinėti įvairias kombinacijas. Greitai paaiškėjo, kad beždžionėlė neapriboja gestų prasmės tik tais daiktais, kurių padedama pati su jais susipažino. Štai žodis „vaikas“ reiškiamas gestu, rodančiu naujagimio supimą ant rankos. Washoe jį ėmė taikyti ne tik žmonių vaikams, bet ir kačiukams bei šuniukams. Tuo pačiu metu ji vartojo ženklą „šuo“, matydama paveikslėlyje suaugusį šunį, net jei šis paveikslėlis būdavo mažesnis už mažo šunelio atvaizdą kitame paveikslėlyje.

Beždžionėlė dažnai sudarydavo savas gestų kombinacijas. Štai žiebtuvėlių ji išreiškėdavo gestais: „karšta“ ir „metalas“. Įsisavinusi sąvoką „atviras“, pritaikytą durims ir stalo stalčiams, ji savarankiškai pradėjo ją vartoti ir atsuktam vandentiekio čiaupui įvardyti.

Suprantama, pasitaikydavo ir klaidų: Washoe painiojo žodžius, vadindama, pavyzdžiui, šepetį – šukomis arba vieną gyvūną kito gyvūno vardu. Į Gardnerių klausimą „Kas yra Washoe?“ šimpanzė atsakėdavo: „Žmogus“, o kitas šimpanzės vadindavo „juodais vabalais“.

Kolegų mokslininkų skepsis

Trečiaisiais gyvenimo metais Washoe žodyną sudarė 85 gestai. Vartojo ji jų kur kas daugiau, tačiau, kad nepervertintų beždžionėlės gabumų, Gardneriai skaičiavo tik tuos gestus, kuriuos ji vartojo savarankiškai 15 dienų. Taigi reikalavimai buvo griežti. Kai Washoe pirmąsyk pavartojo žodžių junginį – ji paprašė: „Duok man saldumynų“ ir „Eik, atidaryk“, – ji buvo tokio am-

žiaus, kaip žmonių vaikai, kai pradeda vartoti dviejų žodžių derinius.

Žmogaus ir beždžionės gabumų lyginimas tapo tolesnių mokslinių tyrimų objektu. Bet ši tyrimų kryptis pridarė Gardneriams ir kai kurių nemalonumų. Mat iš pradžių kai kurie jų kolegos mokslininkai nepripažino Washoe gebėjimo kalbėti. Rogeris Brownas, Harvardo universiteto profesorius, žinomas vaikų kalbos vystymosi tyrinėtojas, laikė, kad Washoe ne visada tvirtai laikosi teisingos žodžių tvarkos, taigi nesupranta ryšių tarp atskirų žodžių kategorijų, suteikiančių sakiniui atitinkamą prasmę. Lingvistai Jacobas Bronowskis ir Ursula Bellugi išspausdino kategorišką straipsnį, kuriame buvo tikinama, kad Washoe negali kalbėti, kadangi ji niekada nepateikia klausimų ir nevarvoja neigiamų sakinių. Pagaliau garsusis amerikiečių lingvistas ir politinis aktyvistas Noamas Chomsky kategoriškai pareiškė, kad šimpanzių smegenys nepritaikytos kalbėti.

Tuo tarpu tyrimai davė vis naujų rezultatų, juos Gardneriai analizavo ir kruopščiai lygino su jau turimais duomenimis. Taigi kritikai netrukus buvo priversti atsakyti kai kurių savo teiginių.

R.Brownas galiausiai pripažino, kad žodžių tvarkos sakinyje vaidmuo nėra lemiamas. Kai kuriose kalbose, pavyzdžiui, suomių, ji ne tokia svarbi, kaip, tarkim, anglų. Žodžių tvarka nėra esmingai svarbi ir kurčiųjų kalboje ASL. O ir vaikai neretai pažeidžia žodžių tvarką, bet puikiai vienas kitą supranta.

Gardneriai padarė išvadą, kad vaikai ir beždžionės labai panašiai konstruoja pa-

prastus sakinius, atsakymus į klausimus, panašiai vartoja daiktavardžius ir veiksmažodžius, panaši ir jų žodžių tvarka sakinyje. Gramatikos normų nežinantys vaikai, kaip ir šimpanzės, stengiasi pakeisti ištisus sakinius vienu, dviem žodžiais.

Tyrimai parodė, kad Washoe klausė ir vartojo neigiamus sakinius. Beždžionė vartojo gestus, reiškiančius „ne“, „negaliu“, „užteks“. Washoe noriai vartydavo iliustruotus žurnalus, klausinėdama žmonių: „Kas tai?“

Na, o N.Chomsky pareiškimų dėl ribotų šimpanzių smegenų galimybių tiesiog nepasisekė patikrinti...

Antroji karta

Vėliau Gardnerių fermoje dirbta su trimis šimpanzėmis: jau minėta Moja, patelė Tatu ir dar vienu patinėliu. Visos šimpanzės pateko į fermą ne vėliau kaip ketvirtą dieną po savo gimimo. Nuo pat pradžių jos gyveno pagal griežtą, mokslškai pagrįstą režimą. Kiekvienas gyvūnas turėjo savo gyveninę erdvę – miegamąjį, vietą žaidimams, vonią ir valgomąjį. Su kiekvienu augintiniu dirbo trys darbuotojai. Jie greitai apmokė šimpanzės ASL kalbos. Gyvūnų akivaizdoje visi bendraudavo tik gestais.

Darbo diena fermoje prasidėdavo 7 val. ryto. Kasdien būdavo numatomas „dienos gestas“ – naujas ženklas, kurio tą dieną buvo stengiamasi gyvūnus išmokyti. Po privalomo rytinio tualetu būdavo patiekiami pusryčiai: beždžionės turėdavo pasirišti sau servetėlę po kaklu ir savarankiškai valgyti niekieno nepadedamos. Po valgio – išvalyti dantis ir – šepetiu – savo kailiuką.

Nekarštomis dienomis šimpanzės vaikščiodavo vilkėdamos drabužėlius, kuriuos pačios privalėdavo apsirengti. Pačios klodavosi savo loveles ir tvarkydavosi kambarius. Paprastai fermos auklėtiniai sugebėdavo iššluostyti išlietą ant grindų vandenį, išplauti indus. Visa tai palankiai veikė kalbos vystymąsi ir leido išvengti išlepimo.

Užsiėmimai vykdavo iki pietų ir po jų. Pusvalandis būdavo skiriamas gestui įsisavinti, po to dar pusvalandį žiūrėti iliustruoti žurnalai ir knygos. Vadinamieji „pedagoginiai“ žaidimai gyvūnus skatino piešti, atrinkti iš krūvos reikalingus daiktus, žaisti su trinkelėmis, įverti siūlą į adatą ir netgi siūti. Nustatyta, kad šimpanzės dėmesį sutelkia 30-iai minučių. Kad išvengtų persitempimo, dienos metu jos dušyk būdavo siunčiamos pamiegoti...

Gyvendama tokią gyvenimo būdą, Moja išmoko 150 žodžius reiškiančių gestų, Tatu kiek mažiau. Ši beždžionė karta, kaip parodė palyginimai su Washoe, aplenkė ją savo vystymusi, kadangi mokytis ASL pradėjo gerokai anksčiau.

Žmogbeždžionių kalbinės galimybės JAV sėkmingai tyrinėjamos ir toliau.

Parengė Dana DOVYDAITYTĖ

Ar rekonstruota istorija gyva?

Gyvos istorijos pamoka Kaune sutraukė daugybę austruolių. Galėjai jaustis atsidūręs XIX a. pradžioje. Mieste šurmuliavo, su miestelėnais mielai bendravo, autografus dalijo ir fotografavosi Napoleono armijos kariai. Lietuvos istorijos klubo sumanyta Napoleono I persikėlimo per Nemuną Kaunu ir Deltuvos mūšio rekonstrukcija buvo įspūdinga.

Lankydamsis renginio dalyvių stovyklavietėje Santakos parke pašnekinau keletą renginio dalyvių. Vytauto Didžiojo karo muziejaus direktoriaus pavaduotojas Arvydas Pociūnas sakė, kad ši rekonstrukcija susijusi su 200 metų jubiliejumi – prieš tiek metų Napoleonas I pradėjo savo žygį į Rusiją. Suburti šio renginio dalyvius, pasak A. Pociūno, nebuvo sunku, nes kiekvienas jų yra istorinės praeities rekonstruktorius, priklausantis kuriam nors klubui. Dauguma dalyvių atvyko iš Rytų Europos. Tai lenkai, rusai, baltarusiai, latviai... Paklaustas, kodėl renginyje nesimato prancūzų, šventės organizatorius atsakė, kad šie labai įnoringi – kelia organizatoriams didelius reikalavimus, o „mes nenorime jiems paklusti ir kviečiame gera valia atvykstančius „karius“. Savo dėvimą uniformą A. Pociūnas apibūdino kaip „kombinuotą Lietuvos ir Lenkijos kariuomenės rekonstrukciją“.

Vytauto Didžiojo universiteto Istorijos fakulteto studentas Julius sakė karo klubo liga „susirgęs“ jau būdamas 14 metų, kai pirmą kartą stebėjo Napoleono armijos persikėlimo per Nemuną rekonstrukciją.

Matant „karių“ aprangą ir amuniciją natūraliai kilo mintis apie lėšas šiems atributams įgyti ir išlaikyti. Į klausimą, kas padeda klubams išsilaikyti, atsakė istorijos mokslų daktaras, muziejaus Bogrationovs-

ke (Karaliaučiaus sritis) direktorius Aleksandras Pančėna. Pasak svečio, klubai išsilaiko iš nario mokesčio ir komercinių užsakymų. Klubo rengiami pasirodymai yra mokami. Juos gali užsisakyti organizacijos, netgi kino studijos.

Ilgėliau bendravau su Sorbonos universiteto profesoriumi Olegu Sokolovu. Jis dėvėjo ne imperatoriaus mundurą, nors renginyje atliko jo vaidmenį. „Tai tiksli prancūzų armijos brigados generolo munduro kopija. Originalas yra Sankt Peterburgo Ermitažo muziejaus saugyklose“, – savo aukso siūlais siuvinėtą mundurą pristatė profesorius. Pasak svečio, šis renginys savo sumanymu, organizacija ir dalyviais nenusileidžia panašioms renginiams Europoje. Reaguodamas į klausimą apie kuklų prancūzų dalyvavimą, profesorius diplomatiškai atsakė, kad prancūzai visai neseniai rekonstravo Vaterlo mūšį Belgijoje, todėl dalyvauti renginyje Kaune atsisakė.

Maloniai stebino ir kita detalė: renginyje aktyviai dalyvavo ir moterys bei vaikai. Vadinasi, karo istorijos klubo virusas užkrečia ne tik vyrus, bet ir jų šeimos narius. „Tai jau ne pomėgis, o tiesiog gyvenimo būdas – didžiudamasis sakė rygiečiu prisistatęs prancūzų armijos karininkas Pjeras (tai klubo veikloje naudojamas vardas). Studentas Julius parodė ant Pjero kardo rankenos pririštą juodą kaspinį. „Tai pagarbos ženklas anapilin išėjusiam mūsų klubo draugui. Šį gedulo ženklą ryši ir visus metus ryšės visi klubo nariai“, – paaiškino Pjeras.

Tada ir patiki, kad istorijos klubas tapo didele šeima...

Mykolas FEDARAVIČIUS,
kraštotyrininkas, Kauno r. Kulautovos vidurinės mokyklos istorijos mokytojas

■ Sorbonos universiteto profesorius Olegas Sokolovas, renginyje atlikęs imperatoriaus vaidmenį

PROJEKTAI

Radviliškio rajone populiarėja prancūzų kalba

Radviliškio Lizdeikos ir Šeduvos gimnazijos bei Gražinos pagrindinė mokykla 2009-ųjų pavasarį nutarė, kad reikia mokytis Europos Sąjungos kalbų, ir išitraukė į projektą „Emile klasė – integruotas dalyko ir prancūzų kalbos mokymas“. Įvairių dalykų mokytojai, šio projekto dalyviai, jau dvejus metus po mėnesį stažavosi Prancūzijoje, Bezansono mieste, gilindami savo prancūzų kalbos žinias. Šiomet mokymai vyks Viši mieste. Su mokytojais iš Lietuvos dirbs įvairių dalykų ekspertai ir pedagogai į savo mokyklas grįš jau su pamokų planais, pasiruošę savo dalyko modulį dėstyti „Emile“ klasės mokiniams.

Projektas įvairiose šalyse turi skirtingų niuansų. Nors tikslas toks pat – vartojant prancūzų kalbą mokytis kitų dalykų: istorijos, geografijos, muzikos, dailės. Dvikalbis įvairių dalykų mokymas Europos šalyse populiarus, o mūsų rajone tai nauja patirtis.

Susipažinti su projekte dalyvaujančiais mokytojais birželio 19 d. į Gražinos mokyklą buvo atvykęs Lucas Aubry, Prancūzijos ambasados Lietu-

voje švietimo ir kalbinio bendradarbiavimo atašė. Svečias mokytojus supažindino su būsimąja stažuote Viši mieste, padovanojo įvairios mokomosios medžiagos. Mokymus „Virtuali mokymosi aplinka Moodle“ mokytojams vedė Benoit Frachonas, Prancūzų instituto Lietuvoje kursų vadovas. Jau egzistuoja tinklo „Emile“ informacijos, bendravimo, nuotolinio mokymosi priemonė. Ilgainiui ji plėtosis ir turtės. Tačiau jau šiandieninė šios priemonės versija yra parengta naudotis. Seminaro dalyviai gavo vartotojų prisijungimo kodus. Tai leis keistis informacija, sumanymais, skleisti žinias apie projektus, dalintis gerąja patirtimi, bendrauti prancūziškai, surasti kiekvienai disciplinai įdomių didaktinių nuorodų bei šaltinių ir, žinoma, tobulinti prancūzų kalbos žinias dirbiantis ties pateiktomis mokymosi moduliais.

Auksė JASILIONIENĖ,
Radviliškio Gražinos pagrindinės mokyklos mokytoja

MOKYKLOSE

„Deimančiukų“ stovykla – dovana gabiausiems

Radviliškio Vaižganto gimnazijos vadovai ir pedagogai nenuilstamai seka Vaižganto priesaku – kasdienybėje, savo aplinkoje nuolat ieškoti deimančiukų ir padėti jiems sušvytėti. Kaip padėka geriausių ugdymo rezultatų pasiekusiems ir didžiausią pažangą padariusiems I–III gimnazijos klasių mokiniams jau trečius metus organizuojama kūrybinė, pažintinė ir poilsinė stovykla Šventojoje „Deimančiukai“. Šiomet stovyklos programa bei lėšomis pradėta rūpintis jau kovo mėnesį, – praneša „Dialogui“ stovyklai vadovavusi matematikos mokytoja **Rūta Nekrašienė** bei jos kolegė lietuvių kalbos mokytoja **Nida Urbonavičienė**. Pedagogės pasakoja: „Kadangi poilsiautojų sezonas Šventojoje dar nebuvo prasidėjęs, miestelis atrodo labai tuščias, tačiau įspūdžių netrūko: išbandytas beždžionių tiltas, apžiūrėta žemaičių alka. Trečiokės gimnazistės alkos vietoje supažindino stovyklautojus su lietuvių pagonių dievais, su senųjų pajūrio gyventojų papročiais bei Šventosios gyvenvietės istorija. Tądien buvo aplankyta ir įspūdinga Šventosios naujoji bažnyčia. Antrą dieną mokiniai, išsinuomoję dviračius, vyko Darbėnų link, kur ieškojo pradėto kurti Japoniško sodo...“

DIALOGAS

Vyriausioji redaktorė
Elena Tervidyte
Tel. 234 4328,
mobil. 8 ~ 699 38 150,
tlena@takas.lt

www.dialogas.com

Redaktorė **Lizeta Lozuraitytė**: redaktore@dialogas.com; tel. 234 0482
Apžvalgininkas **Vytautas Strazdas**: apzvalgininkas@dialogas.com; tel. 234 6943
Korektorė **Lina Paragytė**: korektura@dialogas.com
Maketuotojas **Arturas Gusevas**: maketas@dialogas.com
Vyr. buhalterė **Rasa Krilavičiūtė**: buhalterija@dialogas.com
Administratorė **Laurena Remeničiūtė**: info@dialogas.com; tel./faksas 234 1571
Prenumerata: prenumerata@dialogas.com

Savaitraščio indeksas 0017.
Redakcija: Antakalnio g. 31, LT-10312 Vilnius. Faksas 234 1571
Įmonės kodas 221262680. Atsiskaitomoji sąskaita LT72 70440 60001118958
AB SEB bankas. Banko kodas 70440.

Straipsnių autorių mintys gali nesutapti su redakcijos nuomone. Už reklamos ir skelbimų turinį redakcija neatsako. Rankraščiai nerenzuojami ir negražinami. Kopijuoti ar platinti savitiraštyje publikuojamą medžiagą be redakcijos sutikimo draudžiama.

Leidžia UAB „Polilogas“.

REMIJA SPAUDOS, RADIO IR TELEVIZIJOS REMIMO FONDAS Media Support Foundation

Išleista ketvirtadieniais.
Laikraštis leidžiamas nuo 1992 m. sausio 10 d. SL 093. 4 sp. I. Tir. 2021 egz.
Spausdino UAB „Lietuvos ryto“ spaustuvė,
Gedimino pr. 12a, LT-01103 Vilnius.
ISSN 1392-1916

SVETUR

ESTIJA: mokytojai kartais „norėtų sušaudyti neklaužadas mokinius“

Estijos švietimo entuziastų interneto forume „Haridusfoorum“ pasirodė informacija apie šokiruojantį elgesį su moksleiviais vienoje iš vidurinių mokyklų. Apie tai papasakojo praktika joje atlikę pedagogikos specialybės studentai.

Vienas iš praktikantų teigė, kad mokytojų kambaryje rado penktoką, už bausmę „įkalintą“ visai dienai. Mokytojas liepė „nusikaltėliui“ stovėti ant vienos kojos ir laikyti iškėlus ranką.

Minimas ir kitas atvejis. Du susipykę mokiniai mokytojų kambaryje iš pradžių išklusė moralą, kad „yra niekam tikė“, vėliau rašė pasiaiškinimus dėl savo elgesio, o paskui už bausmę turėjo bėgti 20 ratų aplink mokyklą.

Vienas studentas papasakojo, kad buvo išsiųstas dėstyti į vadinamąją „sunkią klasę“. Direktorius pavaduotojas jam pasakęs, kad „tokioje klasėje galima pasikarti“ ir kad, jei būtų jo valia, „visi neklaužados būtų sustatyti prie tualetų ir sušaudyti“.

Pasak studento, jam su „sunkia klase“ puikiai pavyko sutarti.

JUNGTINĖS VALSTIJOS: užauginti vaiką kainuoja beveik ketvirtį milijono

Vidutinės pajamos gaunanti amerikiečių šeima, pernai susilaukusi naujagimio, jam užauginti iki 17 m. turės skirti 235 tūkst. JAV dolerių (apie 643,9 tūkst. Lt). Tokius duomenis skelbia JAV Žemės ūkio departamentas, atlikęs būtinų vaiko auginimui išlaidų tyrimą.

Tokia suma apima maisto, sveikatos apsaugos ir kitų reikmių išlaidas, neįskaičiuojant infliacijos veiksnio. Tyrimas taip pat rodo, kad prieš metus vaiką auginti Amerikoje buvo 8 tūkst. dolerių (21,92 tūkst. Lt) pigiau. Tai reiškia, kad išlaidos, skirtos užauginti vaiką, padidėjo 3,5 proc.

Pasak tyrėjų, didžiausią sumą tėvams teks skirti būstui (70,5 tūkst. dolerių) bei vaiko išsilavinimui (41 tūkst. dolerių). Maisto išlaidos turėtų sudaryti 38 tūkst. dolerių, 34 tūkst. – transportas. Vaiko apranga per 17 metų tėvams turėtų kainuoti ne mažiau kaip 13,5 tūkst. dolerių, sveikatos apsauga – 19 tūkst. dolerių. Dar 19 tūkst. dolerių tyrimo autoriai į bendrą sumą įskaičiavo kaip kitas išlaidas.

Kaip skaičiuoja tyrimą atlikę specialistai, per pastaruosius metus labiausiai augo transporto, vaiko priežiūros reikmių, švietimo ir būtiniausių maisto produktų kainos. Sveikatos apsaugos kainos bei būsto mokesčiai taip pat didėjo, tačiau lėtesniu tempu.

Tyrimo vidutinės pajamos gaunantys amerikiečiai buvo apibūrėti kaip tie, kurių pajamos per metus (neatskaičius mokesčių) siekia 59–103 tūkst. dolerių (161,66–282,22 tūkst. Lt).

Žemės ūkio departamentas vaiko auginimo išlaidas skaičiuoja nuo 1960 metų. Pačiais pirmais metais, kai buvo atliekamas tokio pobūdžio tyrimas, buvo paskaičiuota, kad užauginti vaiką iki 17 m. Amerikoje kainuoja 25 tūkst. dolerių (68,5 tūkst. Lt), neatsižvelgiant į infliaciją.

DIDŽIOJI BRITANIJA: uždraudė rašyti viešą dienoraštį apie pietus mokykloje

Lokgilphede, Argailo regione Škotijoje, gyvenanti ir vietos mokyklą lankanti Martha Payne prieš du mėnesius pradėjo rašyti internetinį dienoraštį apie mokykloje tiekiamus pietus. Mergaitė aprašinėjo mokykloje pietums patiekiamus prastus patiekalus ir skelbė jų nuotraukas. Tokiu būdu mokinė norėjo surinkti lėšų labdaros organizacijai „Mary's Meals“, kuri visame pasaulyje vykdo skurdžių bendruomenių maitinimo projektus.

Savo dienoraštyje devynerių metų mergaitė vertindavo mokyklinius pietus pagal jų „sveikumą“ skalėje iki 10 balų. Ji net rašydavo, kiek plaukų rasdavo patiekale. Mergaitės dienoraštį skaitė per du milijonai žmonių, Marthą palaikė net garsus virėjas J. Oliveris, kuris socialiniame tinkle „Twitter“ parašė: „Šokiruojantis, tačiau įkvepiantis interneto dienoraštis. Sėkmės. Su meile Džeimis.“

Tačiau neseniai mergaitė parašė žinutę: „Šį rytą mano direktorė iškvietė mane iš matematikos pamokos ir nusivedė į savo kabinetą. Man ji pasakė, kad nebegaliu daugiau fotografuoti mokyklos pietų dėl šiandien pasirodžiusio straipsnio laikraštyje.“

Mergaitė baiminosi, kad ji nebegalės surinkti 7 tūkst. svarų sterlingų, kuriuos ketino paaukoti minėtai labdaros organizacijai. Tačiau dėl jos dienoraščio populiarumo paaukota suma labai greitai padidėjo nuo 2 tūkst. iki daugiau nei 11 tūkst. svarų sterlingų.

Vietos tarybos atstovas naujienų kanalui „Sky News“ patvirtino, kad buvo priimtas sprendimas uždrausti mergaitę fotografuoti patiekalus mokyklos valgykloje. Jis pridūrė, kad mokykloje patiekiamas maistas yra maistiniu požiūriu subalansuotas, o vietos valdžia siekia apsaugoti valgyklos darbuotojus nuo „streso ir žalos“, kurią jie patiria dėl kritikos dienoraštyje.

„Dialogo“ inf.

Įspūdžiai iš Parudaminos girininkijos

Vilniaus lopšelio-darželio „Jovarelis“ ikimokyklinio ugdymo grupės ugdytiniai lankėsi Parudaminos girininkijoje. Be auklėtojos **Ritos Ustilienės**, vaikus lydėjo vieno iš jų tėtis – Vilniaus miškų urėdas Artūras Nanartavičius. Auklėtoja ir direktoriaus pavaduotoja ugdymui **Onutė Krasauskaitė** „Dialogui“ pasakoja: „Pirmiausia ugdytiniai patraukė į informacinio centro „gyvųjų kampelį“. Voljere vaikštinejančius danielius privilegio vaikų siūlomos duonelės kvapas, ir mažieji iš arti gėrėjosi smaguriaujančiais žvėreliais. Džiaugsmo suteikė meškėnai, laipiojantys netgi lubomis... Žvėreliai paslaptiniais vardais – muflonai klegesio išgąsdinti neišdrįso prisiartinti. O iš keliuose voljeruose besipuikuojančių fazanų darželinukai gavo dovanų plunksnų. Kai kuriuos pašiūrėje sukrautus senovinius rakandus ne tik apžiūrėję, bet ir pačiupinėję, vaikai neteko žado pamatę tautodailininko drožėjo sukurtą didžiulę medinę sraigę. Smagiai pajodinėjo ant žolėje įsitiesusio medinio krokodilo...“

PRO MEMORIA

Aleksandras VAICEKAUSKAS

(1925 11 10 – 2012 06 24)

Birželio 24 d., eidamas 87-uosius metus, išėjo Amžinybėn buvęs ilgametis Užvenčio vidurinės mokyklos direktorius Aleksandras Vaicekauskas.

Visą savo gyvenimą Aleksandras Vaicekauskas paaugojo tarnavimui mokyklai.

Gimė 1925 m. lapkričio 10 d. Trakų rajono Onušio apylinkės Reznyčios kaime, mokėsi Onušio pradinėje mokykloje, Aukštadvario progimnazijoje, o 1944 m. baigė 7 klases Vilniaus 3-iojoje vidurinėje mokykloje. Nuo 1944 m. pradėjo pedagogo veiklą ir kartu mokėsi Trakų pedagoginėje mokykloje. Onuškyje, Daugose dirbo pedagoginį ir vadovaujama darbą.

1962 m. Aleksandras Vaicekauskas paskirtas Užvenčio vidurinės mokyklos direktoriumi. Šį darbą dirbo 24-erius metus, iki 1986-ųjų. Visus tuos metus Aleksandras Vaicekauskas nuširdžiai rūpinosi mokykla, skatino mokyklos bendruomenę siekti užsibrėžtų tikslų, ugdė atsakingą požiūrį į darbą, pareigingumą. Būdamas tolerantiškas, nuoširdus ir rūpestingas gerai sutardavo tiek su mokiniais, tiek su kolegomis. Už sąžiningą darbą buvo gerbiamas ir vertinamas ne tik miestelio žmonių, bet ir Kelmės rajono vadovų.

Nuoširdžią užuojautą reiškiamai žmonai Vladislavai, dukrai Danutei, sūnums Rimui ir Vladiui bei jų artimiesiems.

Aleksandras Vaicekauskas išėjo... Tegul velionio prasmingi darbai ir nesavanaudiška meilė žmonėms išlieka jį pažinojusių ir su juo ilgus metus dirbusių atmintyje.

*Kelmės rajono savivaldybės administracijos
Švietimo, kultūros ir sporto skyrius,
Užvenčio Šatrijos Raganos gimnazijos bendruomenė*

Mažų miestelių didelės paslaptys

„Birželiui einant į pabaigą Kauno r. Raudondvario gimnazijos mokytojų kolektyvas tradiciškai „pasikinko“ kelionių organizatorę „Kivedą“ ir ji su savo dvyniais žirgais pakinkytu vežimu (didžiuliu autobusu) vasaros taku pakyla vis į kitą Lietuvos regioną. Šiemet mokytojų lankytinas objektas: Pasvalys–Pakruojo dvaras–Joniškėlis... – pasakoja mokytoja **Apolonija Kožėvnikovienė**. – Kelias vingiavo link Pakruojo. Pakeliui sužinojome, kad šis kraštas garsėja dolomito kasyklomis, kad iš čia išskrenda „akmeniniai angelai“. Aplankėme pačią didžiausią paminklosauginę dvaro sodybą – 48,2 ha ploto su 34 paminkliniais statiniais. Pamatėme restauruojamus Pakruojo rūmus, kur gyveno baronų van Ropų šeima, dvarą supantį didžiulį parką, vandens telkinį, arkinį tiltą, papietavome „Traktieriuje“... Gražios sodybos, siauri vingiuoti keliai, įdomios istorijos vedė link Joniškėlio, kur mus pasitiko Joniškėlio Gabrielės Petkevičaitės-Bitės gimnazijos istorijos mokytojas Viktoras Stanislovas. Šmaikščiu, vaizdingu žodžiu liejosi pasakojimas apie Joniškėlį – mažą miestelį su didelėmis paslaptimis...“

■ Raudondvario gimnazijos mokytojų kolektyvas Pasvalio muziejuje

Stovykla Žemaičių Kalvarijos vidurinėje

Pasibaigus mokslo metams dalis Žemaičių Kalvarijos (Plungės r.) vidurinės mokyklos mokinių vėl sugrįžo į mokyklą. Čia veikė savaitės trukmės vasaros poilsio stovykla socialiai remtinų šeimų vaikams „Augu, kuriu, svajoju“. Socialinės pedagogės Gitanos Jurčienės ir psichologės Jolantos Virbickienės prižiūrimi joje turiningai laiką leido 25 mokiniai. Jiems buvo organizuojamos ekskursijos, dailės ir amatų užsiėmimai, viena diena skirta sportui, – praneša **Ilna Jasaitienė**.

ŠIAME „DIALOGO“ NUMERYJE MINIMA 30 UGDYMO ĮSTAIGŲ

„Aušros“ gimnazija, Vilkaviškis

„Ažuolo“ gimnazija, Varėna

„Ryto“ gimnazija, Druskininkai

„Ryto“ pagrindinė, Plungė

Gabijos gimnazija, Vilnius

Gražinos pagrindinė, Radviliškis

Jokūbavo Aleksandro Stulginskio pagrindinė, Kretingos r.

Joniškėlio Gabrielės Petkevičaitės-Bitės gimnazija, Pasvalio r.

Juliaus Janonio gimnazija, Šiauliai

Juozo Balčikonio gimnazija, Panevėžys

Kauno technologijos universiteto

Vaižganto vidurinė, Kaunas

Kulautuvos vidurinė, Kauno r.

Kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų pagrindinė, Panevėžys

Lizdeikos gimnazija, Radviliškis

Lopšelis-darželis „Jovarelis“, Vilnius

Molėtų gimnazija, Molėtai

Pociūnėlių pagrindinė, Radviliškio r.

Pranciškonų gimnazija, Kretinga

Raudondvario gimnazija, Kauno r.

Suaugusiųjų mokymo centras, Rokiškis

Rokiškis

Šeduvos gimnazija, Radviliškio r.

Šv. Benedikto gimnazija, Alytus

Šventosios pagrindinė, Palanga

Tėvo Benedikto Andruškos pradinė, Šiauliai

Tytuvėnų gimnazija, Kelmės r.

Užvenčio Šatrijos Raganos gimnazija, Kelmės r.

Vaižganto gimnazija, Radviliškis

Žemaičių Kalvarijos vidurinė, Plungės r.

Žibartonių pagrindinė, Panevėžio r.

Žiezmarų gimnazija, Kaišiadorių r.

Verslesni mokytojai – verslesni mokiniai? Tai įmanoma!

Birželį Lietuvos edukologijos universitetas baigia darbą su 141 šalies mokytoju, kurie dalyvavo neformalaus švietimo mokytojų kvalifikacijos tobulinimo programoje (50 val.).

„Inovatyvių, aktyvių verslumo ugdymo metodų integrali programa“ skirta lavinti ir didinti bendrojo ugdymo ir profesinių mokyklų mokytojų savimones, kognityvines, funkcines bei verslumo ugdymo kompetencijas, sudaryti jiems galimybes pagal poreikį atnaujinti ugdymo turinį ir priemones, taikant aktyvius ir inovatyvius mokymo(-si) metodus bei priemones edukacinėje veikloje. Bendrojo ugdymo ir profesinių mokyklų mokytojai klausė paskaitas, diskutavo, ruošė savarankiškus darbus.

Projekto vadovas doc. dr. Vytas Navickas, Lietuvos edukologijos universiteto Socialinių mokslų fakulteto dekanas, teigia, kad įprasti tradiciniai mokymo metodai šiuolaikiniame pasaulyje jau turi būti peržiūrimi ir būtinai papildomi naujomis technologijomis, inovatyviais ir aktyviais mokymo(-si) metodais bei priemonėmis. Todėl ir darbas su mokytojais šios progra-

mos įgyvendinimo metu iš esmės buvo kitoks nei įprasta. Didžiąją dalį mokymų sudarė ne tradiciniai mokymai, o darbas grupėse, diskusijos, interaktyvus kompiuterinis realių pavyzdžių, susijusių su verslumu, nagrinėjimas, savarankiškų darbų ruošimas, pristatymai ir pateiktų darbų gynimai dalyvaujant lektoriams bei jų vertinimai, dalijimasis gerą patirtimi.

Mokymų dalyvius sudomino tikrai novatoriškas verslo modeliavimas, panaudojant kompiuterines programas. Visi mokymuose dalyvavusieji mokytojai susipažino ir išbandė virtualią verslumo gebėjimus ugdančią programą, kuri leidžia virtualiai plėtoti pasirinktos įmonės veiklą, iškelia praktinius verslo klausimus ir taip skatina geriau pažinti realius verslo įmonių veikimo principus ir aplinką. Mokymuose įgyta patirtis naudinga ne tik geresniam verslumo žinių suvokimui, ji sudaro sąlygas ir daug įdomiau dėstyti mokomuosius dalykus mokiniams, perteikti jiems ne tik formalias sampratas, bet ir supažindinti su realiais verslo iššūkiais.

Universiteto ir partnerių – Vilniaus verslo darbdavių konfederacijos lektoriai vyko į mokymus penkiuose Lietuvos miestuose: Vilniuje, Klaipėdoje, Panevėžyje, Kaune ir Druskininkuose.

Pagal geriausią užsienio šalių patirtį neformalią verslumo ugdymo programą baigę mokytojai įgyja ne tik teorinių ekonominių žinių, bet domisi ir specifiniais klausimais, tokiais kaip šeimos (asmeninių) finansų ir biudžeto valdymas, apribojimų teorijos (angl. *TOC, theory of constraints*) taikymas verslo investicinėje veikloje. Tiesioginėje mokytojų veikloje daugiausia naudos duos universiteto ekspertų patarimai, kaip įgytas žinias apie verslumą galima integruoti į bendrojo ugdymo programas, praplėsti jas įvairiais verslumą ugdančiais pavyzdžiais.

Visi mokytojai yra savarankiškai parengę pamokų planą-konspektą ar projektą, kuriame taikomi aktyvūs ir inovatyvūs, integralūs mokymo(-si) metodai ar priemonės, ugdančios verslumą dėstomo dalyko pamokoje. Artimiausiu metu sukaupia informacija ir ge-

riausi pavyzdžiai bus patalpinti projekto interneto svetainėje www.vpu.lt/verslumas.

Rudenį prasidės 10-ies verslo renginių ciklas visoje Lietuvoje, skirtas ekonomikos ir verslumo mokytojams, mokiniams bei jų tėvams. Projektą papildys ir LEU kuriama kompiuterinė duomenų bazė su metodine medžiaga, kurią verslumo ugdymui galės naudoti bendrojo ugdymo mokyklų mokytojai.

Projektas „Inovatyvių metodų diegimas verslumo ugdymo procese“ vykdomas pagal Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 2 prioriteto „Mokymasis visą gyvenimą“ priemonę „Kalbų mokymo, verslumo ugdymo ir inovatyvių švietimo metodų kūrimas ir diegimas“. Jį kartu su LR Vyriausybe finansuoja Europos socialinis fondas.

Užs. 320

Informiką aprenge stilingai

Kauno technologijos universiteto (KTU) Informatikos fakultete apdovanoti respublikinio konkurso „Aprenk informiką“ laimėtojai ir laureatai. Į renginį buvo pakviestos ir Trakų švietimo centre nuotoliniu būdu besimokančios dvyliktokės Sandra Cicėnienė ir Ina Ravdo, – praneša „Dialogui“ minėto centro mokytoja Daiva Daukševičienė.

„Nuo vasario iki birželio I–XII klasių mokiniai piešė, spalvino, modeliavo fakulteto talismano – Informiko drabužius ir savo sukurtus darbus siuntė konkurso organizatoriams. Sulaukta net 813 darbų iš visos Lietuvos. Mokiniai nestokojo fantazijos ir „aprenge“ Informiką stilingai, įdomiai, originaliai. Tuo įsitikinti galima užsukus į KTU Informatikos fakulteto puslapį socialiniame tinkle „Facebook“. Kadangi šiais metais KTU Informatikos fakultetas

mini savo 35 metų sukaktį, buvo atrinkti 35 geriausi darbai, o jų autoriai apdovanoti.

Baigiamojo renginio programa buvo nepaprastai įdomi. Studentai pateikė daug įdomios informacijos apie jų fakultete kuriamus ir įgyvendinamus projektus. Visų dalyvių dėmesį pritaikė studentų pristatyta skraidyklė „AR.Drone“, kurią galima pakelti į orą tik mostelėjus ranka. Studentai išradėjai tikino, kad komandą skristi skraidyklei galima duoti vien pagalvojus apie tai, tik ši programa esą dar netobula, ne visada suveikia... Studentai taip pat pristatė išmaniesiems telefonams „Never Future“ sukurtą žaidimą. Jo esmė – parodyti ekologijos ir perdirbimo naudą, ugdyti „žalią“ mąstymą. Labai sudomino renginio dalyvius ir ekologijos svarbą teigiantis strateginis žaidimas naršyklei „Nebula 44“. „Žaidėjas atsiduria

fantastiniame pasaulyje, kuriame karaliauja užterštumo monstrai, įkūnijantys realiame pasaulyje egzistuojančias ekologines problemas. Kiekvienas nukautas monstras palieka po savęs nerūšiuotas atliekas, kurias žaidėjai renka ir specialiame bankomate perdirba į žaidime naudingus daiktus. Taigi žaidėjui netiesiogiai yra parodoma rūšiavimo nauda“, – apie išskirtinę žaidimo mechaniką pasakojo studentas Liudas Ubarevičius.

O labiausiai visų žvilgsnius pritaikė animacinio filmo „Lašelio kelionė“ epizodai. Stebėdami filmą mes persikėlėme į ateities Žemę, kurią valdo piktasis Šiukšlius ir jo sukurti robotai. Lašelio ir berniuko užduotis – surasti Gyvojo vandens šaltinį ir Gyvybės medį. Daug pastangų tenka įdėti veikėjams, kad pasiektų savo tikslą...“ – įspūdziais dalijasi informacijos autorė.

Kviečiame užsiprenumeruoti „DIALOGĄ“ dabar, kad po atostogų informacija ateitų Jums tiesiai į rankas.

Siūlome 3 variantus – rinkitės Jums patogiausią!

I. Popierinė laikraščio versija **II. Elektroninė laikraščio versija** **III. Tinklapis – dialogas.com**

Užsiprenumeruoti galima:

- Interneto svetainėje www.dialogas.com. Raskite prenumeratos nuorodą, ją paspauskite, užpildykite pateiktą formą ir šią atsiųskite į redakciją.
- Visuose „Lietuvos pašto“ ir „Lietuvos ryto“ skyriuose – tradiciškai.

Prenumeratos kaina:

- » pusei metų (6 mėn.) – 95,94 Lt,
- » 3 mėn. – 47,97 Lt,
- » 1 mėn. – 15,99 Lt.

Prenumeruoti galite adresu

<http://www.dialogas.com/pdf-prenumerata/>

- Elektroninės versijos prenumerata iki 50% pigesnė.
- Prie aktualiausios švietimo informacijos bei kitos „Dialogo“ medžiagos galėsite prieiti visada – bet kurioje pasaulio vietoje bet kuriuo paros metu, kur yra kompiuteris ir interneto ryšys.

Prenumeratos kaina:

- » pusei metų (6 mėn.) – 52,77 Lt,
- » 3 mėn. – 29,74 Lt,
- » 1 mėn. – 10,00 Lt.

www.dialogas.com – nuomonių ringas

- Švietimo aktualijos
- Straipsnių fragmentai
- Internetinė apklausa
- Nuotraukos, nuorodos, komentarai, archyvai
- Kita naudinga informacija

Jei kiltų klausimų, paskambinkite į redakciją tel. (8 ~ 5) 234 1571 arba parašykite info@dialogas.com – ir gausite visą Jus dominančią informaciją.

www.dialogas.com – įvairių nuomonių ringas